

Sest sina
saad Kristuse
tunnistajaks kõigile
inimestele selles,
mida sa oled näinud
ja kuulnud.

Ap. 22,15

ISSN 1736- 3284

METROPOOLIA

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

Me tunnistame
armu, kuulutame
halastust, ei varja
heategusid.

Suurest veepühitsuspalvest

Nr 27 detsember 2005

Foto: Indrek Sarapuu

**Kristus sünnib, kiitke!
Kristus tuleb taevast,
minge vastu!
Kristus on maa peal,
tõstke ennast kõrgesse!
Laulge kõik maailm Issandale!**

Jõulukaaanonist

Selles lehes:

✿ **Metropoliit Stefanus
noortest ja
perekonnast**

loe lk 2

✿ **Juhtkiri
diakon Johannes
Sakariaselt**

loe lk 2

✿ **Pühitseti diakon
Stefan Ots**

loe lk 3

✿ **Isa Andreas
vaimulike koosolekust**

loe lk 3

✿ **Metropoliit Stefanus
Lääne-Euroopa
õigeusu kongressist**

loe lk 5

✿ **Marina Treima
oikumeeniliste naiste
sügispäevast**

loe lk 5

✿ **Isa Mattias
jõuludest ja muust**

loe lk 6

✿ **Õde Irène
Prantsusmaalt
jõuludest ja
Jumalailmumise
pühadest**

loe lk 11

✿ **Marion Leppik
Noorte Liidu
koosolekust**

loe lk 12

✿ **Tauri Tõlpt
laululaagrist**

loe lk 12

Noored ja perekond

metropoliit Stefanus

Praegu, mil me oleme astumas meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse sündimise aega, võttes Issandat vastu väikese, söimes puhkava lapsukesena, pidasin oluliseks koos teiega mõtiskleda perekonna kutsumuse tähenduse üle.

Teema “Noored ja perekond” teeb muret meile kõigile, kes ja kus me ka poleks. Aastakümneid elas eesti ühiskond pideva surve all ja oli seetõttu teatavas mõttes marginaliseerunud. Ja siis, 1991. aastal, pärast nõukogude okupatsiooni lõppemist, sattus seesama ühiskond äkki olukorda, kus tuli hakata tegelema kõigi selle ühiskonna liikmete ees seisvate probleemidega. Aga kas oli ta tookord selliseks muutuseks valmis? Kas ta on selleks täna piisavalt valmis? See küsimus on otseselt seotud meie murega noorte pärast kaasaegses maailmas ja seepärast olen veendunud selle esitamise vajalikkuses.

Üks on kindel: meie noortel on tõelisi väärtusi, nagu lootus ja meelekindlus ning osa noortest on ka religioossed. Väärtused aitavad neil ennast üles ehitada ühiskondlik-kultuuriliste edasiminekutega seonduvatele konkreetsetele sidemetele toetudes. Nad teavad, et tänapäeva inimene peab õppima armastama, et ta vajab rahumeelset, osadussuhet loovat ilu. Nad teavad, enamasti intuiitiivselt, et inimese sõnal pole mõtet, kui see sõna ei kanna eneses elu hingust, ning et seda elusõna tuleb teostada siin, maises tegelikkuses.

Aga üksnes intuitsioonist ei piisa. Ühiskond ei saa jätkuvalt püüelda majandusliku arengu ja ainult materiaalsete hüvede omandamise poole. Varem või hiljem tekib oht ennast ise hävitada. On väärtusi, mis on rahast palju olulisemad ja kõrgemad: otsekohe ja ausus, inimväärikuse austamine, töö tõeline mõte, pidev hool ja armastus teise inimese suhtes, selle inimese suhtes, keda evangeeliumis nimetatakse “ligimeseks”.

Aga meie Euroopa ühiskondade ülesehitamise nõrkus, Euroopa ülesehitamise nõrkus üldse seisneb selles, et see ei puuduta inimeste südant. Nii rohkendatakse seadusi, arendatakse kompleksset kohtuaparaati, olles täielikult unustanud selle, et teiste õigused tähendavad igäihe jaoks meie seast ennekõike kohustusi. Lääne- Euroopa ühiskondades, millega ka kogu ülejäänud Euroopa on nüüdsest täielikult liitunud, vastandub õiguste kasv demokraatia nõrgenemisele ehk teisisõnu vastutustundlikule kodanikuksolemisele. Tulemus on tehnika ja tehnokraatide abstraheerumise vastu olevate äärmuslike olukordade ja grupeeringute esilekerkimine. Igal juhul paistab, et just nii on läinud mitmetes Lääne-Euroopa riikides.

Ühiskonna väärustumiste taustal on just noored need, kes ei kaota lootust, kes nõuavad midagi muud. Nad tahavad, et neile öeldakse, et õigussüsteem peab põhinema vaimulikul inimesenägemusel. Õigussüsteem peab põhinema austusel inimesiku ja mitte indiviidi suhtes.

Minu arusaama kohaselt on individid kõrkusest ja Mahnusest kantud “eksistents”, mis on märgitud ahastusest ja surmast ning suletud oma ülimal enesekeskuse piiratusse. Indiviid varjub õiguste soomusrüüsse, et määrata kohustusi teistele, mitte kunagi aga enesele.

Samas määratleksin ma inimesikut kui “eksistentsi”, mis on suhetes teistega. Minu silmis ei ole teda võimalik lahti seletada, sest tal pole muud määratlust, kui mitte olla määratletud. Aga oma sügavaimas olemuses ta teab, et ei ole ainult selle maailma nähtus ja just see on kõige olulisem.

Seeaga on meie asi välja selgitada, millist ühiskonnamudelit me oma noortele tahame pakkuda: kaubandusühiskonda, milles kaupmehed on kavalusega enda valdusesse saanud kõik indiviidide soovid, et neist lõputult arendada uusi vajadusi või ühiskonda, milles elu mõte saab tuleneda ainult inimesest enesest, üksnes temast endast; teisisõnu ühiskonda, mis suudab endas leida piisavalt tahet, et vallandada sisemine jõud, mis on hädavajalik tehnika ja masinate valitsemiseks. Minu kui kristlase jaoks ei saa ajalugu mõista üksnes kui puhtinimlikku või puhtjumalikkust suurust, vaid kui sellist tegelikkust, milles osalevad korraga nii inimene kui ka Jumal. Ja just sellises inimese ja Jumala koostöö tegelikkuses tuleb vaadelda ka meie noorte kasvatamise probleemi. Koostöös, mis on rikas kõikvõimalikest inimlikest mõtetest ja tunnetest; koostöös, mille eesmärk on ühendada inimese vaimule omane sellega, mis on omane Jumala Vaimule, et lahti seletada maailma tõeline tähendus.

Õnneks on meile jäänud perekond. Tagasipöördumine perekonna juurde on ühiskondliku tervise märk. Vanemad peavad olema tähelepanelikud oma laste suhtes ja leidma aega, mida oma lähedastele ja sõpradele kinkida, et korraldada lõõgastumise ja puhkuse hetki, et koos pühenduda headele tegudele... ja veidi suuremale vaimsusele. Selleks, et pöörata rohkem tähelepanu oma abikaasale, oma lastele, tuleb arvatavasti põhjalikult muuta mõningaid harjumusi ning võib-olla rahulduda väiksema kasumi ja rahalise tuluga.

Püha Johannes Kuldsuu, üks kõige säravamaid Bütsantsi teoloogid, kirjutas juba oma eluajal: “Kui me enne kõike muud näitaksime esmalt omaeneste lastele, kuidas harida oma siseilma, siis ei oleks paljudel halbadel asjadel nende iseloomule mingit mõju ja seda enam kaitseme me nende elu nii paljude õnnetuste eest, mis nende ümber kondavad... Kahjuks ei tee teie midagi sellist; te ei paku midagi olulist omade harimiseks... Seepärast on kodud peapeale pööratud. Ja kuna lapsed ei saa mingit tõelist kasvatust omaenese perekonnalt, lasevad nad ennast kaasa kiskuda kõikvõimalikel halbadel mõjudel, mis tulevad väljastpoolt.”

Püha Johannes Kuldsuu elas V sajandil peale Kristust. Aga tema jutt on jätkuvalt päevakohane: perekond (loomulikult ei välista ma siin kõiki ülejäänud koostööpartnereid riigi, hariduse, kiriku, humanitaarabi tasandil) on esmaseks vastutajaks nii noorte moraalse kui ka vaimuliku heaolu eest. Seega saab perekond palju ära teha, olles osaduse ja jagamise privilegieeritud paik kõikides igapäevastes suhetes. Aga ta peab ise seda tahtma.

Mie ühiskonnas ähvardab noori suur hulk probleeme ja ohtusid – uimastid, alkohol,

JUHTKIRI Kuningas tuleb

Miks on inimesed selles ilmas üksteisele nii palju Mhaiget teinud, püüdes endale luua maailmu, milles abstraktsed mõisted asendavad konkreetseid? Maailmu, kus harmooniline ja inimhingest lähtuv loomulik ilmakord on asendunud kõikidele inimestele kõikide võimaluste andmisega? Küsime seda Metropooliaga jõulude hakul, mil iga vähegi armastust eviva inimhinge liikumine võtab suuna armastuse allika poole, millest kristlikku maailma sünnib Kuningas.

Eesti rahval on olnud hõimuvanemaid, kelle surmamist võõrvalitsejate poolt kannab vimmana hinges pea iga eestlane. Nimetame neid vanemaid tihti kuningateks, andes neile sellega uhkema staatuse ja lootes, et ehk tuleb hää valitseja aeg veel tagasi..., mis klaarib kõik selle, mida nimetame praegu demokraatiaks ja olupoliitikaks. Aga hoolimata sellest, et Vanas Euroopas pannakse jätkuvalt ametisse monarhe, ei maksa eesti rahval harmoonilise ühiskonna sümbolit – kuningat – suure tõenäosusega oodata. Eesti ei ole Monaco, Holland ega Inglismaa ning ei saa selleks kunagi.

Vaadakem tõele otsa: meil on võimalik oodata ainult hinge vabastavat kuningat. Ta tuleb pea, see on selge. Jõulude saabumisega on võimalik taas pöörata tähelepanu küsimusele: millist meist sõltuvat abi saame pakkuda Kuningale, kelle tiitli võime kirjutada suure algustähega? Palju meil on üldse tahtmist Teda aidata? Kas teades, et Ta on kõikvõimas, keerame selja ja ütleme: Ta saab ju ise hakkama? Kui paljudel rahvastel on olnud kindlat meelt minna kaasa Kuningaga, kelle õigus ja tähelepanu, hoolivus ja armastus on mitmeid kordi suurem kui meile aastasadu maiseks eeskujuks olnud kuningas Arthuri elu! Ja mida teevad eestlased, kas ootavad...või mõtlevad...või...

Kristus tuleb. Ja Ta on. Jõulud on Kuninga vastuvõtuaeg, mis õpetab meid õppima. Õpime näiteks vigadest, mida on teinud rahvad, kes on kukutanud oma juhid: kuningad, vürstid ja tsaarid. Kristus õpetab meid oma eeskujuga – Ta on enam kui kuningas, vürst või tsaar. Ja sellel õpetusel on ainulaadne sisu – Ta õpetab meid hoolimata meie isekusest taas nägema inimest meie kõrval. Koos vigadega. Koos haavadega. Koos valuga ja koos rõõmudega. Nägema.

aids ja palju muud. Aga me kõik mõistame, et kui meie noored saavad küllaldase kasvatuse ja vajaliku eetilise pagasi, siis on oht, et nad langevad sellistesse lõksudesse, väiksem; nad ei otsi õnne uimastitest ja alkoholist. Lahendus seisneb ennetamises ja mitte karistamises. Kõige tõhusamaks ennetuseks on muidugi perekond, sest seda on alati mõistetud ja vastu võetud kui “südame paika” ja mitte kui mõistusest juhitud seadusandlikku organit.

Andku taevas, et meie noored, kui nad kord Atäiskasvanuks saavad, ei heidaks meile ette, et oleme hoidnud nende eest peidus kõiki oma kultuurilisi, moraalseid ja vaimulikke rikkusi, laskmata neil sellest kõigest osa saada. Mis meisse, täiskasvanutesse puutub, siis suhtugem noortesse tõelise toleranttsiga, mis ei põhine ükskõiksusel, vaid austusel, ja pingutagem, et saaksime nende suhtes sügava tagasihoidlikkuse eeskujudeks, täis suuremeelset heldust ja lõpmatut kannatlikkust.

Metropoliit Stefanus pühitses Põltsamaal diakon Stefani

20. novembril 2005, vaga Gregoriose päeval pühitses metropoliit Stefanus Põltsamaa Pühavaimu kirikus diakoniks Priidu Otsa, kes sest hetkest hakkas kandma vaimulikunime Stefan.

Piiskoplikul liturgial teenisid ülipühitsetud metropoliit Stefanus, Põltsamaa koguduse haldajapreester Juha Hirvonen, arhidiakon Justinus Kiviloo ja diakon Johannes Sakarias Leppik. Diakon Stefan Ots on sündinud 11. detsembril 1947. a Aidu külas Põltsamaa lähistel. Ta õppis Aidu algkoolis, Lustivere 8-klassilises koolis ja seejärel siirdus õppima Tartu Meditsiinkooli, mille lõpetas velsker-laborandi kutsega. Pärast lühiaegseid õpinguid Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas asus diakon Stefan tööle onkoloogiahaiglas ning on teeninud seitse aastat altariteenijana Aleksander Nevski peakirikus Tallinnas. Viimased kaks ja pool aastat on diakon Stefan pühendunud Põltsamaa Pühavaimu koguduse teenimisele. Oma pastoraalse pühitsuskõne lõpus palus metropoliit Stefanus kogudusel diakoni hoida, sest tulevikus võib Stefanit oodata preestripühitsus.

EAÕK vaimulike päevad Pootsi-Kõpus

isa Andreas Põld

Metropoliit Stefanuse õnnistusel toimus 17. ja 18. oktoobril Pootsi-Kõpus Pärnumaal turismitalus Maria meie Kiriku vaimulike kokkusaamine. Kokku olid tulnud nii vanemad kui ka nooremad vaimulikud. Ürituse läbiviija oli meie Kirikuga sel aastal ühinenud isa Gregorios Papatomas, keda abistas tehnilise poole pealt kohalik preester isa Ardalion Keskküla. Kokkutulnuid tervitas ka turismitalu peremees ja sealne kirikuvanem Enn Rand. Esimeseks õhtuks oli kõigile selge, et viimase aasta jooksul on paranenud nii vaimulike omavahelised suhted kui ka Kiriku teadvustamine perekonnana, kus ei ole isiklike muresid ja rõõme, vaid kus kõike tuleb jagada, olgu selleks siis kas kirikuliste vähesus, kirikuhoonete lagunemine, rahaküsimused, laste- ja noortetöö, maade ja metsadega seonduv, kristlik eetika, jne.

Kokkusaamine algas palvusega püha Platonile, kelle sünnipaigas tänavused vaimulike päevad toimusid. Seejärel pidas loengu arhimandriit Gregorios vaimuliku ameti kutsumusest ja meie Kiriku olukorrast üldiselt. Järgmisel aastal täitub 10 aastat EAÕK autonoomia taastamisest: ei ole kerge elada vabaduses, sest siis peab ise mõtlema, otsustama ja ohvreid tooma oma Kiriku heaks. Või, nagu üks filosoof on öelnud: "Vabadust hoida on raskem, kui seda saavutada." Kiriku üldiseks eesmärgiks on taastada suhe Jumala ja inimese vahel, et taastuks inimese osadus Jumal-Isaga. Inimese langemine tähendab kaugenemist Jumalast. Püha Gregorios Jumalasõnaõpetaja on öelnud: „Andke inimesele tiivad, rebige (tõmmake) ta lahti maailmast ja kinkige ta Jumalale." Ei saa inimest lahti kiskuda maailmast, andmata talle tiibu. Inimest maailmast lahti tõmmates ei tohi me (preestrid) teda jätta endale. Kirikus aga teeme kõike piiskopi nimel ja tema jaoks. Tema vastutab Jumala ees Kiriku kui Kristuse Ihu terviku eest.

Pärast lõunat toimus arutelu preestritele antud ametijuhendi üle ja kõneldi Metropoliidi ettekandest selle aasta Kiriku Täiskogul. Raamatupidamisega seonduvast kõneles Kiriku

raamatupidaja Juta Keskküla. Kirikuvalitsus on valmis aitama kogudusi raamatupidamises, nõu andma, koolitama, seadusi tutvustama jms. Kogudustes peab kõik toimuma vastavalt riigi seadustele, erandiks ei ole ka raamatupidamine. Kirik ja kogudused on üks tervik ja kõigist muredest tuleb teavitada piiskoppi. Jagati laiali ka küsitlusleht, et teada saada, milline on vaimulike majanduslik olukord ja kuidas Kirikuvalitsus saaks abivajajaid aidata. Õhtutundidel rääkis isa Mattias Palli uuest palveraamatust ja arutleti sobiva keelekasutuse üle Eestimaa eri paigus. Pärast õhtuteenistust ja einet toimus töö vestlusringides hilisööni välja. Järgmine päev algas jumaliku liturgiaga Pootsi-Kõpu kirikus, kus peale kokkutulnud vaimulike oli näha ka kohalikku kirikurahvast. Sellel teenistusel sai alguse ka mõttevahetus tegelikust kirikuelust Eestis teemal, et EAÕK peab tegema misjonitööd oma rahva hulgas. Tuleb leida noori, kellega tööd teha. Iga vaimulik peab enda käest küsima: mis on minu missioon täna, homme ja ajaloos? Miks ma olen vaimulik?

Isa Gregorius pidas loengu koguduse kui Kiriku algosakese ajaloost. Kogudus isescisva üksusena sai alguse 4.sajandil, enne seda oli igal kogudusel oma piiskop. Hiljem hajutati

kogudused ja preester sai volituse piiskopi nimel liturgiat pidada. Ideaal oleks, kui igal kogudusel on oma preester ja preester tunneb kõiki koguduseliikmeid. Nii kaua kui see nii ei ole, saagu suuremad kogudused rohkem aega ja tähelepanu. Tähtis on, et preestrid oskaksid omaaega kasutajate vahet oma töös olulisel ja vähemolulisel. Teravam arutelu toimus psühholoogia ja teoloogia teemadel. Lõpuks andis isa Gregorius vaimulikele lihtsad juhised, kuidas teha selliseid aruandeid piiskopile, mis sisaldaks Kiriku ülesehitamiseks kolme vajalikku punkti: tegevus (kõik koguduse eluga seonduv), järeldused, ettepanekud. Õhtu krooniks sai meie ülemkarjase Metropoliit Stefanuse saabumine vaimulike koosolekule ja tema isalik kõne ja õpetus oma preestritele ja diakonitele ning kandidaatidele. Kokkuvõtteks saab öelda, et selline vennaalik koosolemine on koguduste vaimulikele hädavajalik jagamaks kogemusi, muresid ja rõõme, mis on omased nii erilise kutsumusele nagu preesterlus. Loodame, et meeldivad kokkutulekud jätkuvad edaspidigi.

EELK peapiiskop Andres Põder ja metropoliit Stefanus külastasid Pärnu üksik-jalaväe pataljoni

Andrei Sõtšov

21. novembril 2005 tähistas Jalaväe-Väljaõppekeskus Pärnu Üksik-jalaväe pataljon korruga kaht tähtpäeva: 100-aastast juubelit Pärnu garnisoni kasarmute valmimisest (1905) ja 87. aastapäeva oma eelkäija, kuuenda jalaväepolgu asutamisest.

Aastapäeva rivistusele, mälestustahvli pühitsemisele ja õhtusele vastuvõtule oli kutsutud koos EELK peapiiskop Andres Põderiga ka ülipühitsetud Stefanus, Tallinna ja kogu Eesti metropoliit.

Pooletunnise rivistuse käigus avati ja pühitseti mälestustahvel taastatud Pärnu garnisoni ja sõjaväelinnaku auks (1905 - 2005).

Pühitsemise toimetasid nii metropoliit kui ka peapiiskop. Pühitsuselõpus andis

pataljoniülem kõigile üksustele käskluse "mütsid peast", millele järgnes vaimuliku hünni "Hoia Jumal Eestit" ühislaulmine.

Lisaks kirikuesindajatele võtsid rivistusest osa Pärnu maavanem Toomas Kivimägi ja Eesti Kaitseväge peastaapi esindav kolonel Einar Laiga.

Regionaalminister Jaan Õunapuu külastas EAÕK kirikukeskust

Kadri Jäätma

Teisipäeval 22. novembril külastas minister Õunapuu metropoliit Stefanust ja tutvus vastvalminud kirikukeskusega. Minister oli kutsutud ka kirikukeskuse avamisüritusele, millel ta kahjuks osaleda ei saanud. Ministriga olid kaasas nõunik Merike Metstak ja usuasjade osakonna juhataja Ilmo Au. Kohtumisel tegid metropoliit ja kirikuvalitsuse liikmed Aavo Tõlpt, Lembit Luts ja Kadri Jäätma ülevaate kirikuvalitsuse tööst. Minister tundis rõõmu EAÕK edusammude üle. Metropoliit Stefanus tänas ministrit kodakondsuse andmise eest.

2004. aastal andis valitsus regionaalminister Jaan Õunapuu ettepanekul metropoliit Stefanusele Eesti kodakondsuse eriliste teenete eest. Kirikukeskuse avamisel 7.mail andis rahvastiku ja regionaalala asekanstler Einike Uri metropoliidile üle Eesti kodaniku passi.

Oikumeeniline patriarh külastas Economist Groupi peakorterit Londonis

LONDON, 3. november, Ananova – Tema Pühadus Oikumeeniline patriarh Bartholomeos I külastas 3. novembril majandusajakirja *The Economist* kirjastaja peakorterit Londonis, kus kohtus organisatsiooni tegevjuhi Helen Alexanderi ning ajakirja *The Economist* direktori Bill Emmottiga.

Agentuuri Ananova teatel vahetasid patriarh ja meediategelased mõtteid teemadel, mis puudutasid oikumeenilise patriarhaadi tegevust Konstantinoopoli Fanaris, Türgi liikumist Euroopa Liidu suunal, eri õigeuskirikute vahelisi suhteid, samuti Fanari ja Vatikani vahelisi suhteid pärast uue paavsti Benedictus XVI valimist.

Pöördudes ühe maailma mõjukama ning pikima ajalooa ajakirja juhtfigureide poole, rõhutas patriarh meedial lasuvat vastust.

„Teie eesõiguseks on jagada informatsiooni, kuid samal ajal on teil ka võimalus vormida inimeste südametunnistust,“ rõhutas patriarh, märkides, et meediategelaste „missioon on teatud mõttes võrreldav vaimuliku teenimisega“.

Lisaks kohtumistele pidas patriarh Bartholomeos Londoni Majanduskoolis ettekande teemal „Religioon muutuvas Euroopas“.

Mihhail Gorbatšov

Dialoogi jätkamine katoliku kirikuga on vajalik

KONSTANTINOOPOL, 4. oktoober, Ecclesia, - 11.-13. septembrini toimus Fanaris õigeuskiriku teoloogilise dialoogikomitee ning roomakatoliku kiriku esindajate vaheline kohtumine, mille käigus nenditi, et dialoogi jätkumine on vajalik mõlemale kirikule.

Õigeuskiriku esindajad nõustusid, et teoloogilise dialoogi jätkumise vajadus põhineb kõikidel inimestel lasuval kohustusel kuuletuda Issanda käsule edendamaks Kiriku ühtsust. Ja seda isegi siis, kui dialoogi viljad ei ole alati nähtavad, kuna kõikide jõupingutuste tulemused sõltuvad alati Jumala tahtest.

Oma tervituses kirikute esindajaille rõhutas Tema Pühadus oikumeeniline patriarh Bartholomeos I, et „oikumeeniline patriarhaat palvetab alati vanimate kirikute üksteisele lähenemise, traditsioonide alalhoidmise ning samuti selle eest, et kõrvaldatud saaks kõik, mis on takistuseks kristlaste ühtsusele“.

Ta jätkas: “Usulistes küsimustes on ühtsus siiski asja põhiolemuseks ning seetõttu tuleb püüelda skismaeelse jagamatu kiriku poole“.

IX DIALOOG ÕIGEUSKIRIKU JA EUROOPA RAHVAPARTEI VAHEL

Serbia uudised. 24. oktoober – 20.-21. oktoobrini toimus Konstantinoopolis Euroopa parlamendi ERP-ED fraktsiooni esindajate ning kristlike, islamistlike ja judaistlike liidrite järjekordne dialoog.

Vahelised

Enam kui 200 dialoogist osavõtjat nõustus, et rahu, sotsiaale õiglus ning pikaajaline stabiilsus majanduselus tagaksid inimeste seotuse kohaliku, regionaalse ning rahvusliku koostöö tasandil ning oleksid aluseks inimestevahelisele üksteisemõistmisele.

Kohtumisel olid arutluse all Euroopa solidaarsuse alused ning koostöö parandamine Euroopa Liidu laienemise osas.

Dialoogi eesistujaks oli Alojz Peterle MEP, ERP-ED fraktsiooni dialoogikoordinaator ning avasõnad ütles võõrustaja, Tema Pühadus oikumeeniline patriarh Bartholomeos I.

Kohtumisest osavõtnud jõudsid järeldusele, et parimaks tõe ja tõelise usuvabaduse näitajaks Türgi poolt oleks Halki seminari taasavamine ning kirikuvarade tagastamine Imvrose ja Tenedose saartel, samuti Bebekli katoliku kiriku taasavamine.

Dialoogis osalejad tervitasid soojalt Türgi valitsuse ja parlamendi poolseid jõupingutusi lähtuda seaduste väljaandmisel Kopenhaageni kriteeriumitest. Avaldati

lootust, et ka türgi rahvas ja imaam tunnustavad uutest seadustest tulenevaid reforme riigis.

Lepiti kokku ka järgmise, X Dialoogi päevakord. Järgmine kohtumine toimub aastal 2006 Bratislavas Slovakkias.

Teiste autokefaalsete ning autonoomsete õigeuskirikute seas oli kohtumisel kohal ka Serbia Õigeusu Kirik, mida esindasid ülipühitsetud Backa piiskop Irinej ning hr Bogdan Lubardić. Piiskop Irinej kõneles vabast, tõel põhinevast ühiskonnast. Ühtlasi andis piiskop ka ülevaate religioonide-ning konfessioonidevahelisest koostööst Serbias ja Montenegros, lähtuvalt VIII Dialoogil 2004. aastal Thessalonikis vastu võetud otsustest. Piiskop informeeris õigeaegselt ka olukorrast Vojevodinas (Kosovo) ning EJV Makedoonias, rõhutades sealjuures toimuvat riigipoolset ning moraalset vägivalda, mis saab osaks vangistatud Ohridi peapiiskop Jovanile. Tema tunnistus oli väga oluline, kuna see kõneles igati positiivsetest ning tulemusrikkast koostööst õigeuskiriku, roomakatoliku kiriku ning protestantliku kiriku vahel Vojevodinas. Samuti andis see märku vajadusest tõsta inimväärikuse austamise väärtust religioossete põhimõtete alusel nii üksikisiku kui ühiskonna tasandil.

Piiskop Irinej ettekannet toetas ning täiendas Vrsaci roomakatoliku piiskop Laslo Djuris, kes osales konverentsil Belgradi peapiiskop *monsieur* Stanislav Hocevari nimel.

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku delegaat sellel kohtumisel oli kirikuvalitsuse ja erakonna Isamaaliit liige proua Kadri Jäätma.

Mihhail Gorbatšov sai oikumeenilise patriarhaadi aumärgi

NEW YORK, 2. november – Goarch.org – 22. oktoobril New Yorgis Hiltoni hotellis toimunud meeldejäával õhtul anti Nobeli rahupreemia laureaadile ja endisele NSVL-i presidendile Mihhail Gorbatšovile üle oikumeenilise patriarhaadi Püha Andrease Arhontide Ordu Athenagorase Inimesearmastaja Aumärk.

Aumärgi kandja

Aumärgi andis üle ülipühitsetud peapiiskop Demetrios, Ameerika Kreeka Õigeusu Kiriku pea, kes on ühtlasi Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi Bartholomeos I ametlik esindaja ning vaimne isa 250 miljonile õigeusulisele üle kogu maailma.

Athenagorase aumärk on asutatud 1986. aastal patriarh Athenagorase austamiseks, kes teenis 18 aastat peapiiskopina USA-s, enne kui ta 1948. aastal valiti oikumeeniliseks patriarhiks.

Ta oli kõikjal tuntud kui visiooniga õigeusu juhtfiguur, kes valitses 250 miljonit õigeusklikku üle maailma ning kes töötas kogu oma elu rahu heaks nii kirikus kui inimeste keskel. Aumärgi on varem pälvinud teiste seas peapiiskop Iakovos, president Jimmy Carter, president George H.W. Bush, peapiiskop Desmond Tutu, ema Teresa ning Eliel Wiesel.

Aastal 1987 algatas Gorbatšov Nõukogude Liidus perestroika liikumise (mis tähendas muu hulgas ka demokraatlikke valimisi) ning esines avaldusega, milles teatas, et NSVL loobub Brežnevi-aegsetest seisukohtadest ning annab idabloki riikidele tagasi enesemääramisõiguse.

Tema valitsemisajal vastu võetud usuvabadust puudutavad seadused olid samuti üheks sammuks, mis andsid nii Venemaa, teiste liiduvabariikide kui ka idabloki riikide rahvastele tagasi võimaluse praktiseerida oma usku esimest korda pärast bolševistlikku revolutsiooni ja kommunistlikku režiimi.

Need ning veel mitmed teised Mihhail Gorbatšovi algatused olid olulisteks külma sõja lõpu põhjustajateks. Oma ajaloolise panuse eest pälvis ta 1990. aastal Nobeli rahupreemia.

Autasustamistseremoonial austas Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi Bartholomeos I nimel Tema Eminents Ameerika peapiiskop Demetrios president Gorbatšovi kui ristitud õigeusklikku ja oikumeenilise patriarhaadi arhontide suurt oraatorit.

Israel ei soovi patriarh Theofilos III troonimist

TEL AVIV, Iisrael -10. november – Wafa - Iisraeli valitsus pöördus 10. novembril hoiatusega uue Kreeka õigeusu patriarhi Theofilos III poole ning vannutas teda mitte

korraldama ametlikku ametisseastumise tseremooniat 22. novembril.

Theofilos III

Iisraeli Jeruusalemma asjade minister Tzachi Hanegbi andis hoiatuskirja 9. novembri hommikul edasi patriarhaadi esindajale, advokaat Ahmed Mughrabile.

Kirjas teatas Hanegbi, et „riik on vastu tseremoonia korraldamisele, mille eesmärgiks on seadustada patriarh Ireneose ametist eemaldamine, samm, mida ei ole kooskõlastatud Iisraeli riigiga, nagu seadus seda nõuab“.

Theofilos valiti ametisse 2 kuud tagasi Kreeka Õigeusu Kiriku püha sinodi poolt asendamaks ametist tagandatud Ireneost. Patriarhaadi allikate sõnul soovivad kirikujuhid Theofilose ametisse pühitseda ametlikul tseremoonial Jeruusalemma vanalinnas asuvas Jeesuse Püha Haua Kirikus, millele järgneks vastuvõtt kirikupeadele ja diplomaatidele Notre-Dame Hotel’is.

Jeruusalemma patriarhaat saatis samal päeval Hanegbi kirjale resolutsse vastuse, milles on öeldud, et „kogu lugupidamise juures leiavad nii patriarh, sinod kui ka patriarhaat teie kirja olevat väga üllatava ja ootamatu, kuna see kujutab endast avalikku ning kohatut sekkumist õigeuskiriku kui religioosse institutsiooni autonoomiasse ning Kreeka Õigeusu Kiriku liikmete religioosse vabaduse piiramist.“

Kaks nädalat varem andis Theofilos kohtusse lagi Iisraeli valitsuse vastu, öeldes, et valitsus on lubanud teda toetada, kui ta kiidaks heaks juudi grupeeringute ning Ireneose vahel allkirjastatud kinnisvaratehingud, sest Theofilose sõnul oli nende näol tegemist pettusega.

Jordaania tunnustas Jeruusalemma uut patriarhi Theofilost

Theofilos III

AMMAN, 19. september, Petra – Jordaania kuningas andis välja määruse, millega kiideti heaks Theofilos III valimine Jeruusalemma patriarhi kohale tagandatud Ireneose asemele.

Kirikuseaduse kohaselt peavad valimistulemuse heaks kiitma Iisraeli, Jordaania ning Palestiina võimud.

Hetkel on Iisrael ainus, kes pole oma heakskiitu andnud ning on äsja alles teadmiseks võtnud kirikupoolse Ireneose tagandamise maikuus.

Selle põhjuseks oli mitme miljoni dollari suurune tehing, millega müüdi põhiliselt Ida-Jerusalemmas palestiinlaste aladel asunud kirikule kuulunud maid Iisraeli investoreile.

Theofilos on olnud Iisraelis Tabori peapiiskopiks alates käesoleva aasta veebruarist.

Kataloonia toetab suuremahuliselt Vatopedi kloostri renoveerimistöid

ATHOS, 12. oktoober, Kathimerini – 11. novembril 2005, täpselt 700 aastat pärast Kataloonia palgasõdurite maratsemist Athose mäel korraldati samas paigas tseremoonia, märkimaks Kataloonia omavalitsuse rahastatud suuremahuliste restaureerimistöøde lõppu

Vatopedi klooster korraldas tagasihoidliku tseremoonia tähistamaks kahe aasta pikkuse restaureerimise lõppu, mis läks mõningate allikate teatel maksma üle 200 000 euro. Selle raha annetas kloostrile hea tahte aktina Kataloonia administratsioon pärast seda, kui sai teatavaks, et palgasõdurid, keda tunti *almogaverite* nime all, rüüstasid aastal 1305 ühe õigeusumaailma olulisema pühapaiga, teatas isa Arsenios agentuurile Kathimerini.

Almogaverid palkas Bütsantsi riik aitamaks bütsantslastel võidelda türklaste vastu. Palgasõdurid läksid aga raha pärast oma laekuriga tülli, sest arvasid, et Bütsantsi valitseja saadetud palgamõrvar on tapnud nende juhi.

Restaureerimistöøde põhirõhk on suunatud kloostri hoiruumi, kuhu on paigutatud tuhanded Bütsantsi keisririigi aegsed dokumendid ning ikoonid, mis viiakse muuseumi.

Trooniti Jeruusalemma patriarh Theofilos III

JERUUSALEMM, 22. november, - Jeruusalemmas trooniti 22. novembril uueks Jeruusalemma patriarhiks Theofilos III, kes asendas ametis talle eelnenud ja tagandatud patriarh Ireneose. Tema Õndsuse Theofilose troonimine toimus Püha Haua kirikus, mille haldajavaimulik ta pikki aastaid

oli. Patriarh Theofilose troonimispidustustest võtsid osa nii Kreeka Õigeusu Kiriku peapiiskop Christodoulos, Kreeka president Karolos Papoulias, delegatsioonid õigeuskirikutest ja Jeruusalemmas tegutsevate konfessioonide esindajad.

Patriarhi sõnul toimus eelmise patriarhi ametiajal palju negatiivset ja situatsioon oli probleemne, praegu aga püüab ta Püha Vaimu toel võõrutada kirikust korruptiivsed nähtused.

Serbia piiskop jääb vanglasse

SKOPJE, 20. september, Forum18 - Vaatamata paljude maailma poliitikute ja kirikujuhtide palvetele, jättis Makedoonia Ülemkohus 16. septembril jõusse kohaliku õigeusu kiriku juhi peapiiskop Jovani 18-kuuse vanglakaristuse.

Makedoonia

“Makedoonia valitsus teeb kõik, et hoida teda vangistuses nii kaua kui võimalik,“ ütles piiskop Marko meediaväljaannetele. “On selge, et teda diskrimineeritakse.” Peapiiskop Jovani ei ole saanud külastada tema koguduse kolleegid ning teda ei ole lubatud osa võtma jumalateenistustest.

19. septembril töid süüdistajad ta kolmandat korda kohtu ette, kus teda süüdistatakse pettustes, milles peapiiskop ei ole ennast süüdi tunnistanud. Makedoonia Helsingi Komitee on hukka mõistnud kõik need, kes ärgitavad “sallimatust ja viha” Serbia õigeusu kiriku vastu Makedoonias.

Gruusia kirikupea saatis Vene kolleegile protestikirja

TBILISI, 22. september, BNS - Gruusia patriarh Ilia II saatis kirja Vene õigeusu kiriku peale Aleksius II-le, protestides Vene kiriku esindaja osalemise vastu separatistliku Lõuna-Osseetia iseseisvuspäeva pidustustel.

Gruusia patriarh

Gruusia patriarhaadi pressiteenistuse teatel väljendas Ilia II nõrdimust selle üle, et Sevastoopoli ja Vladikavkazi peapiiskop Teofan käis Tshinvalis, külaskäiku Gruusia kirikupeaga kooskõlastamata.

“See on kirikukorra jäme rikkumine,“ toonitab oma läkituses Gruusia katolikoss.

“Tshinvali regiooni territoorium on Gruusia võõrandamatu osa ning üks Gruusia õigeuskiriku piiskopkondadest, ent vaatamata kõigile kokkulepetele Vene õigeuskirikuga täheldatakse sarnaseid rikkumisi ka Abhaasias, mis vaid lisab pingeid mitte üksnes Gruusia ja Venemaa, vaid ka kirikutevahelistesse suhetesse,“ märgib Ilia II.

Katolikoss avaldas samas lootust, et Aleksius II rakendab edaspidi meetmeid Vene vaimulike sellise omavolilise tegevuse tõkestamiseks.

Läti president Vaira Vike-Freiberga külastas Gruusia patriarhi

TBILISI, 5. oktoober, Gruusia patriarhaadi uudised, - 5. oktoobril võttis Tema Õndsus Gruusia patriarh ja katolikoss Ilija II vastu Läti presidendi Vaira Vike-Freiberga koos teda saatva delegatsiooni liikmetega.

Patriarh Ilija ja president Vike-Freiberga arutasid kohtumisel Gruusia poliitilisi ja majanduslikke probleeme ning Gruusia kiriku ajalooa seotud seiku.

Läti president märkis, et Läti suhtub suure sümpaatiaga Gruusia rahvasse ning selle püüdlustesse. Ta lisas, et Gruusia kirikul on suur roll rahvale selgitustöö tegemisel totalitaristliku režiimi valedest.

Patriarh Ilija II sõnul loodab Gruusia kirik, et Issanda abiga suudetakse probleemid ületada. “Teoloogid räägivad, et igal kristlasel ja igal kristlikul rahval on oma rist, mida tuleb kanda ja mille eeskujul luua oma vaimse risti kuju. Raskuste ületamisel tuleb meil üksteist aidata,“ ütles patriarh.

toimetanud Johannes Sakarias Leppik

12. Lääne-Euroopa õigeusu kongress

piiskop Sünope Atenagoras

28. –31. oktoobrini tulid Blankenbergis (Belgias) 12. Lääne-Euroopa õigeusu kongressi raames kokku enam kui 600 õigeusulist. Kongress oli pühendatud teemale „Vaata, ma teen kõik uueks!” (Ilm. 21,5).

Kongress on oluline rahvusvaheline õigeusuliste kokkusaamine, mis toimub 1971. aastast alates kord kolme aasta tagant ja toob ühtekuuluvuse ja vennalikkuse vaimus kokku eri rahvustest ja jurisdiktsioonidest pärit õigeusulisi. Kongressi juhataks Belgia metropoliit ülipühitsetud Panteleimon, Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi eksarh ja kogu Belgia Õigeusu kiriku esindaja.

Osalejad – nii kreeklased, süürlased, liibanonlased, venelased, rumeenlased, serblased, bulgaarlased, grusiinid kui ka ukrainlased – olid kohale saabunud Belgiast, Prantsusmaalt, Suurbritanniast, Šveitsist, Hispaaniast, Madalmaadest, Saksamaalt, Itaaliast, Venemaalt ja paljudest teistest riikidest.

Igas vanuses kristlaste (kohal oli ka lapsi ja noori) jaoks on see sügavalt kirikliku tähtsusega sündmus, kui saadakse kokku ning veedetakse mõned päevad täis jagamise ja ühise teenimise vaimu.

Seda ühtekuuluvuse ja üleilmuse tunnet kogesid osalejad erilise intensiivsusega just pühapäeval jumalikul liturgial, ühtsuse ja ühtekuuluvuse pühal, mille eestseisja oli Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus, kellega teenisid kaasa Belgia metropoliit Panteleimon, Comnane'i peapiiskop Gabriel

(Oikumeeniline Patriarhaat – Pariis) ja piiskopid Sergejevo Basilius (Moskva Patriarhaat – London), Sünope Atenagoras (Oikumeeniline Patriarhaat – Belgia) ja Neamți Markus (Rumeenia Patriarhaat – Prantsusmaa). Dioklea piiskop Kallistus (Konstantinoopoli Patriarhaat) saabus Rumeeniast vahetult enne jumaliku liturgia algust.

Koosviibimisest võtsid osa ka mitmed ilmalikud ja kiriklikud aukandjad, nende hulgas rooma-katoliku kiriku Anver'i piiskop ja Tema Ekstsellents Paul Beyne, Brugge kuberner.

Kongressi lõppedes saatsid kõik osalenud õigeuskirikute ülemkarjased tervitustelegrammi Tema Pühadusele oikumeenilisele patriarhile, avaldades talle toetust seoses rünnakutega, mille ohvriks Tema Pühadus samadel kuupäevadel langes.

1000 aastat Grottaferrata bütsantsikloostri

arhimandriit Grigorios Papatomas

22.-26.septembrini 2005 toimus Grottaferrata kloostri (Itaalias, Rooma lähedal) III rahvusvaheline kohtumine, mis sel aastal oli pühendatud teemale „Õigeusu kloostri liikumine Balti riikides: Eestis ja Soomes”. Sedalaadi kohtumisi korraldatakse tihedas koostöös Konstantinoopoli oikumeenilise patriarhaadiga Grottaferrata Püha Maarja peakloostri tuhandenda aastapäeva pidustuste raames. Grottaferrata itaalia-bütsantsi klooster asub 20 kilomeetri kaugusel Roomast ning on Püha Tooli otsealluvuses. Kloostri asutas püha Niilus de Rossano 1004. aastal, 50 aastat enne kirikulõhet õigeusu ja katoliku kirikute vahel. See bütsantsi riitusega klooster annab oma igapäevaste palvetega juba enam kui tuhat aastat tunnistust Kiriku ühtsusest kõigi tema rohkearvuliste vaimulike- ja kultuuritraditsioonidega. Grottaferrata on ladinliku lääne ja õigeuskliku ida kohtumispäik, mis on avatud kõigile, kes tahavad kogeda ja süvendada endas Bütsantsi vaimsust.

Rahvusvahelise kohtumise avatseremoonial loeti ettetervitused ja toetuslähitud. Avatseremoonia viisid läbi Grottaferrata kloostri iguumen-eksarh, väga austatud arhimandriit Emilianus, tema pühaduse paavst Benedictus XVI esindajad ning õigeuskirikute ülemkarjased. Kristlaste ühtsust toetava pontifikaal nõukogu president kardinal Walter Kasper läkituse lugedes ette nõukogu sekretär piiskop Brian Farrell, keda assisteerisid Mgrs Eleuterio F. Fortino ja Johan Bonny. Oikumeenilist patriarhaati esindasid Itaalia ja Malta metropoliit Gennadius ja Sinope piiskop Athenagoras. Metropoliit Gennadius lugedes ette Konstantinoopoli oikumeenilise patriarhi Bartolomeuse läkituse. Seejärel võtsid sõna Karjala ja kogu Soome peapiiskop Leo ning Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus, kahe autonoomse kiriku ülemkarjased. Rumeenia

patriarh Teoctisti läkituse lugedes ette tema esindaja Teodosia peapiiskop Tomis, kes juhataks suurt Rumeenia õigeuskiriku delegatsiooni, kuhu kuulus teiste hulgas ka Caransebesuloo piiskop Laurenciu. Ateena ja kogu Kreeka peapiiskop Christodulos oli saatnud ennast esindama arhimandriit Ignatius Sotiriadise.

Sõna võtsid veel Grottaferrata linnapea dr Mauro Ghelfi ning Kreeka suursaadik Itaalias Konstantinos Gerokostopoulos.

Kohal oli ligikaudu kuuskümmend õigeusklikku Kreekast (sealhulgas Athoselt ja Patmoselt), Rumeeniast, Soomest, Eestist, Itaaliast, Prantsusmaalt, Inglismaalt ja Belgiast.

Selleks 2005. aasta kohtumiseks oli Konstantinoopoli oikumeenilise patriarhaadi ning Eesti ja Soome õigeuskirikute spetsialistide osalusel ja koostöös valitud teemad, millel on eriline kaal kloostri liikumise ajaloo ja rolli tõlgendamisel Balti riikides.

Soome ja Eesti autonoomsete õigeuskirikute ning Oikumeenilise Patriarhaadi esindajad käsitlesid järgmisi teemasid: „Soome õigeusu kiriku ajalugu” – Uus-Valamo Issandamuutmise kloostri iguumen, arhimandriit Sergei (Soome); „Soome õigeuskiriku ajaloo olulisemad hetked ja isikud” – dr Serafim Seppälä (Helsingi); „Soome õigeusu kloostri liikumise ajalugu” – ema Kristoduli, Lintula õigeusklooster (Soome); „Vaimulikkus vene õigeusu kloostri traditsioonis” – arhimandriit dr Job Getcha, Püha Sergei instituudi professor (Pariis); „Eesti õigeusu kiriku ajalugu” – Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus (Tallinn); „Eesti õigeusu kloostri liikumise ajalugu” – arhimandriit dr Gregorius Papatomas, Püha Sergei instituudi (Pariis) ja Tartu Ülikooli usuteaduskonna professor (Tartu); „Vanausuliste kloostri traditsioon Karjalas XVII – XIX sajandini” – Vladimir Sokratin (Uus-Valamo) ja „Kloostri traditsioon ja vaimus Athose püha Siluani elus” – munk

dr Melkisedek Törönen Püha Ristija Johannese patriarhaalsest ja stavropigiaalsest kloostri (Maldon).

Kohtumise kulminatsioonihetkedeks olid 25. septembri õhtuteenistus, mida juhataks Grottaferrata kloostri iguumen arhimandriit Emilianus ja millele järgnes suur ristikäik läbi Grottaferrata kesklinna, ning 26.septembril – püha Niiluse, Grottaferrata asutaja pühal – peetud jumaliku liturgia. Kloostri austas oma kohalolekuga ka kardinal Ignatius Moussa I Daoud, idakongregatsiooni kirikute prefekt.

Oikumeeniline naiste sügispäev

Marina Treima

Juba mitmeid aastaid järjest korraldab Eesti Oikumeeniline Kristlike Naiste Foorum Oikumeenilisi Naiste sügispäeva. Seekordne leidis aset 5. novembril 2005 Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku (EAÕK) Püha Platoni Keskuses.

Kokku tuldi Tallinnast, Haapsalust, Lääne-Nigulast, Põltsamaalt, Simunast ja Tartumaalt Äksist. Esindatud olid õigeusu, luteri, baptisti ja nelipühi kogudused. Kokku oli osalejaid üle neljakümne.

Osavõtjad saabusid keskusse alates 10.30, pakuti hommikukohvi ja toimus registreerimine. Sügispäeva alustati kell 11.00 ühise hommikuteenistusega EAÕK metropoliit Stefanuse juhtimisel Püha Platoni kabelis. Palvusel osales ka Püha Siimeoni ja Hanna koguduse koori vähendatud koosseis pr Terje Palli juhendamisel.

11.30 jätkus programm Keskuse saalis, kus metropoliit Stefanus jagas mõtteid teemal: „Piirid minus eneses – kes ja kas kehtestab”. Esitatud mõtiskluse teksti võib leida EAÕK internetileheküljelt www.eoc.ee.

Teadmiseks kõigile

2005. aasta suvekuude jooksul on meie Kirikukeskuses saanud alguse kaks uut töövaldkonda.

EAÕK Püha Platoni Seminari juurde on avatud raamatukogu, mis põhiosas moodustub isa August Kaljukose kogutud eestikeelsest õigeusu kirjandusest. Kogu on täiendatud mitme annetaja abiga. Ühtekokku on raamatukogus ligi 1500 köidet õigeusu kirjandust, lisaks veel perioodilisi väljaandeid. Kuna kogu koosneb valdavalt üksikesemplaridest, siis väljalaenutamist ei toimu - küll aga on raamatukogu seminaride ajal (iga kuu esimese nädala teisipäev, kolmapäev ja neljapäev) kõigi jaoks avatud. Ka muul ajal on seda võimalik külastada, leppides eelnevalt kokku aja telefonil 660 0780. Kõik huvilised on oodatud raamatutega tutvuma ning neid kasutama. Kui võimalik, ootame raamatukogule ka teiepoolset täiendust!

Teiseks uueks töövaldkonnaks on kiriku ja koguduste arhiivide korrastamine. 2006. aastal on kavas saada täpne ülevaade sellest, milline on meie koguduste arhiivide olukord. Hea ülevaade on eelduseks, et saame taotleda oma arhiivide ja kunstivarade olukorra parandamiseks toetust ka riiklikest vahenditest. Kõik sellesisuline teave on oodatud aadressile helen@eaok.ee või telefonile 55 72784 või Kirikukeskuse üldtelefonile 660 0780.

Helen Kooviste

Peale huvitavat ettekannet moodustati neli vestlusgrupp ja kõik, kes soovisid, said jagada oma mõtteid ja arvamusi esitatud teemal. Kell 14.00 koguneti ühisele supisöömisele ja seejärel nauditi maitsvat kooki kohvi kõrvale. Peale lõunasööki tehti iga grupi poolt lühikene kokkuvõtte öeldust ja arvatust ning lõpetuseks võttis sõna veel ka metropoliit Stefanus. Ta oli rõõmus selle üle, et paljud olid kokku tulnud, et koos oli veedetud huvitav päev ja avaldas lootust, et meeldiv koostöö EAÕK ja Oikumeenilise Kristlike Naiste Foorumi vahel jätkub ka edaspidi.

Eesti Oikumeeniline Kristlike Naiste Foorum on Euroopa Oikumeenilise Kristlike Naiste Foorumi liige. Eestis tegutseb nimetatud foorum alates 2001. aastast. Regulaarselt tähistatakse iga aastal märtsikuu esimese nädala reedel Ülemaailmset Naiste palvapäeva Oikumeenilise palveteenistusega. Eestis osalevad aktiivselt foorumi tegevuses naised baptisti, katoliku, luteri, metodisti, nelipühi ja õigeusu kogudustest.

JÕULUST JA MUUST

preester Mattias Palli

I

Eesti rahvas elab praegu kiirete ja põhjalike muutuste aegu. Muutused on enamjaolt paratamatud ja vajalikud (ehkki mitte kõik), ent nii või teisiti ei mõju nad inimesele ainult positiivselt: inimene otsib ka midagi püsivat, kindlat, jäävat ja omast. Ja üks koht, kust ta seda otsib, peaks olema paljude teadvuses stabiilsuse kandja: see on Kirik.

Tuleb kohe märkida, et sellistele ootustele vastutulemine ei saa olla Kiriku põhieesmärk: Kirik on Jumala rahvas, Jumalinimlik ühendus, ja ta peab alati kuulutama sõnumit, mis on küll inimese kohane, aga siiski inimlikest soovidest ja vajadustest kõrgemal. Kirik peab kuulutama Jumala Sõna, mis uuendab ja muudab, isegi kui see ei kattu inimliku kaitstuse ja harjumuse ootustega.

Ent Kirik (mõeldes meie, Õigeusu Kirikut), on Roma sõnumit alati kuulutanud omaks võetud keeles ja kasutanud sealjuures olemasolevaid kultuurinähtusi, isegi kui see sõnum on sisult neist kõrgem. Teisiti ei saagi olla: Kirik on ju Jumalinimese Jeesuse Kristuse ihu ja peab endasse haarama kogu inimese, puhastades ta langemisest ja patu porist. Ja see tähendab ka inimlike mõistete ja kommete kaasaaramist, andes neile uue sisu (või pigem juhatades neile kätte nende tõelise mõtte, mis neil on tänu loodud korrale, mille langemine on tuhmistanud). Seepärast pole õigeusu pärimus oma loomult hävitav ja asendav, vaid puhastav ja ühendav. Kord omaks võetud ja pühitsetud kombeid ja mõisteid kantakse edasi ning neid korrigeeritakse ainult sedavõrd, kui võrd nad sõdivad pärimuse põhisisu vastu. Muutmiseks aga peavad olema väga kaalukad põhjendused ja võimaliku kasu kõrval peab hindama ka võimalikku kahju.

II

Käesolevat kirjutist ajendas paberile panema järjekordsed küsimused sõna “jõulud” kasutamise lubatavusest kiriklikus seoses. Kõigepealt peab tõdema, et ametlik ja esmane nimetus 25. detsembril peetavale pühale on ja jääb (Meie Issanda Jumala ja Päästja Jeesuse) Kristuse (liha poolest) sündimise püha, nagu võib leida ka näiteks viimastest EAÕK kalendritest, kus “jõulupüha” on märgitud ainult riigipühana (mille nimetust me ei saa muuta). Sellega muidugi küsimusest mööda ei saa, sest eelneval päeval on tõesti kaldkirjas (s.o rahvaliku nimetusena) mainitud “jõululaupäev”; ning võib arvata, et küsimus on laiem kui ühe püha nimetuses.

Et “jõulud” ei sobi selle püha nimeks, on lausa kummaline kuulda. Eks pidanud me nõukogude ajal jõule nii kirikus kui koduski, eks seostunud just selle sõnaga kiriklik-pärimuslik protest nõukogude ateismi ja ametliku näärpüha pidamise vastu? Eks kartnud igasugu ülemused juba ainuüksi seda sõna ja just kristliku püha, Kristuse sündimispäevana? Mõnes mõttes oleks nagu vanad ajad tagasi!

Nii see siiski pole; on peaaegu kindel, et mainitud sõna pelgamine tuleb vagast innukusest vältida

kõike paganlikku (ühes või teises mõttes) või soovist iga hinna eest ja kõiges rõhutada õigeusuliste eripära. Loodame siiski näidata, et selle innukuse võiks suunata mujale ja mitte hakata mõttetuid sõnasõdu pidama ega uut eesti keelt välja mõtlema.

III

Sõna “jõulud” on skandinaavia päritolu ja slaenatud ilmselt ajajärgul, mil Eestis olid valdavaks eelkristlikud uskumused ja kombed. Lõuna-Eesti “talviste-, talsipühad” ajalugu on tõenäoselt veelgi vanem; igipõlised pööripäevaga seotud pühanimed on mõlemad. Niisiis - algselt paganlikud.

Küsigem aga: miks me üldse mälestame Kristuse sündimist 25. detsembril? Meie Önnistegija sündimise täpset aega ei ole teada, varasemas pärimuses peeti sündimise ja ristimise mälestust üheskoos ristimisega Jumalailmumise pühal (6. jaanuaril). Praegusele ajale nihutati Kristuse sündimise püha Rooma riigi läänepoolses osas 4. aastasaja keskpaiku. Daatum viidi teadlikult üle päevale, mil peeti päikese või Mithra (kes oli algselt üks indoiraani solaarsetest jumalustest) sündimise püha, et asendada paganlikku pühapidamist. Uut püha kindlatele paganlikele kommetele ja kultusele vastandades ei soovitud ometi välja juurida igipõlist ja üldinimlikku rõõmu valguse kasvama hakkamise üle ning see kanti üle Kristusele, Õigusepäikesele. Valguse kasvamisega seotud kujundid on leidnud kasutamist Kristuse sündimise püha jumalateenistustel; eriti selgelt kõlab see pealaulust: “...Sind, Õigusepäikest, kummardama ja Sind, kõrgelt päevatõusmist, tundma... “ Nii et eelkristliku püha puhastamine ja ümbermuutmise ongi olnud pühitsemise mõtteks 25. detsembril.

Mis toimus antiikmaailmas, toimus ka teiste rahvaste juures, kui ristiusu valgus nendeni jõudis. Nii on ka meil juba aastasadu olnud “jõulud” ja “talsipühad” Kristuse sündimise püha tähistuseks. Kuigi paljudel rahvastel on muutunud ka sõna nimetus, ei ole see iseenesest määrav. Etimoloogia kõneleb sõna päritolust, mitte ei määra ära tema praegust kasutust. Et “siunama” tähendas ka eesti keeles kunagi “önnistama”, ei tähenda, et peaks astuma preestri juurde ja öelda: “Isa, siuna!” Nimetust “jõulud” on meil igatahes juba niivõrd kaua kasutatud Kristuse sündimispüha tähenduses, et selle algupärane sisu pakub eeskätt vaid keeleteaduslikku huvi.

On tõsi, et vanarahva usuline maailmapilt ja kombestik (meil mitte rohkem kui mujal, sh traditsiooniliselt õigeusu-enamusega maades) sisaldas nii kristlikke kui ka eel- või mittekristlikke osiseid. Samas ei pea tingimata omaks võtma teooriaid keskaegse ja hilisemagi traditsioonilise rahvakultuuri vastandlikkusest või põhjalikust erinevusest vaimulike, aadli, linlaste, jne vaimsest kultuurist. Omal naiivsel moel oli ka talurahvakultuur kristlik ning omandas vähehaaval üha enam kristlikke jooni.

Igal juhul ei pea kõike rahvapärast kohe paganlikuks tembeldama. Põlgus rahvakultuuri vastu tähendab seda, et me raiume läbi omaenese juured. Samas otsivad paljud tänapäeval just seotud kohaliku pärimuskultuuriga. Nii jäävad vanarahva traditsioone hindavad inimesed ja rahvakultuuri

elavad kandjad (just maal ja eriti Setumaal) eeskätt taara- ja maausuliste mõjuvalda. Kui tunnistada rahvausund üleni paganlikuks (mis on ka sisuliselt vale), leiavadki paljud oma juured paganluses. Kui aga rõhutada kristlikke osiseid – kirikuskaiku tähtpäevadel, paastureegleid, jne, avaneb rahvapärane usukombestik teises valguses. See võib olla vahend õigeusu-kristlikus kuulutustöös ja lähtekoht vaimsusse süüvimisele.

Kuid isegi ülalöeldust hoolimata peab arvestama, et sõna “jõulud” on nõnda kaua olnud kasutusel Kristuse sündimise püha nimetusena, et kui ka vanarahva pärimus pole meie jaoks oluline, ei saa seda sõna niisama hülgata. Seda pole teinud ka õigeusku eestlased algusest peale; 1883. a teenistusraamatus lk 288 seisab: “Kristusse sündimisse ehk Jõulu pühhal”; sama seisis teenistusraamatu eelmises väljaandes ning mujal tolelaegses kirjanduses. Niisiis on sõna “jõulud” meie Kirikus kasutatutes juba 19. sajandist peale.

IV

Õigeusu kirikus on küllalt palju tundmatut, küllalt keerulisi sõnu, mis paljudele jäävad mõistmatuks või väheütlevaks. Ent mida enam on keelekasutuses kauget ja võõrapärast, seda vähem jõuab inimesele kohale sõnumi peamine iva. Seepärast on puhtalt kommunikatsiooni huvides hea, et kasutame mõisteid, mis on üldtunnustatud ja arusaadavad. Kui ka väljaspool liturgilist konteksti rääkida, et täna on jõulud, täna austame püha Jüri, püha Nigulast, jne, teeb see asja inimestele lähedasemaks, kodusemaks ja aitab kaasa sisu mõistmisele.

Ent kas me ei “lahjenda” nõnda oma kõrget, kaunist ja müstilist jumalasõnaõpetust? Ei, kui me tõeliselt elame õigeusu järgi, kui me oleme usinad palves ja muudes heades tegudes ja hoiame kõikumatult kinni oma usutunnistusest, ei kao sisu kuhugi, mistahes rahvapäraseid nimetusi me mõne püha kohta ka ei tarvitaks. Ausalt öeldes tundub vastupidise väitmine natuke lapsik. Kas näiteks sõna “Jumal” ei ole meie rahva (ja teiste rahvaste) suus “lahjenenud”; kas seda kasutatakse alati õieti? Kuid me ei hakka Tema kohta tarvitama sõna *Elohim* või *Theos* või muud sarnast (vähemalt viimane on samuti tähendanud paganlikke jumalaid).

Jõulude juurde tagasi pöördudes võib tänapäeval paista, et see sõna seostub ka kaubandusliku buumiga, mis algab juba viinakuu lõpul koos läägete jõuluvanade ja muu taolisega. Ent teistes Euroopa riikides, kust see tava meile on tulnud, toimubki see ostukampaania Kristuse sündimise pühale viitava nime all. Nii et nime muutmise ei muuda siin midagi, oluline on oma sõnumit kuulutada ja juhatada inimesi vaimsemale pühapidamisele.

Tulles alguse juurde tagasi leian, et ka meie Kirik peab võtma tõsiselt inimeste ootust millegi püsiva järele, tegema oma kuulutustööd ning juhatama inimesi Jumalariigi suunas, arvestades eesti kultuuri, siinseid harjumusi, kasutades eesti keelt, aga olema sisus kõikumatu ja palveelus usin. See pole lihtsalt üks võimalus; see on paratamatus.

Молодежь и семья

Сейчас, когда мы вступаем в период Рождества Господа и Спаса нашего Иисуса Христа, принимая Господа маленьким, лежащим в яслях, младенцем, я посчитал важным поразмышлять вместе с вами над значением призвания семьи.

Тема «молодежь и семья» заботит всех нас, кто бы и где бы мы ни были. Десятилетия эстонское общество жило под постоянным давлением и было поэтому в определенном смысле маргинализировано. В 1991 году, после окончания советской оккупации, это самое общество вдруг попало в положение, когда пришлось начать заниматься всеми проблемами, встающими перед каждым членом этого общества. Но было ли оно готово тогда к этим переменам? Достаточно ли готово оно к этому сейчас? Этот вопрос напрямую связан с нашей тревогой за молодежь в современном мире, и потому я убежден в необходимости его постановки.

Одно ясно: у нашей молодежи есть настоящие достоинства, такие, как надежда и решимость, и часть нашей молодежи еще и религиозна. Достоинства, позволяющие им устроиться в жизни и поддерживать при этом культурное развитие общества. Они знают, что современный человек должен учиться любить, что ему нужна миролюбивая, создающая отношение приобщения, красота. Они знают, больше интуитивно, что человеческое слово не имеет значения, если оно не несет в себе жизни из души, и что это слово жизни нужно осуществить здесь, в земной действительности.

Но только интуиции недостаточно. Общество не может постоянно стремиться к экономическому развитию и к приобретению только материальных благ. Раньше или позже возникнет опасность самоистребления. Существуют ценности, гораздо важнее и выше денег: искренность, прямотуше и честность, почитание человеческого достоинства, истинный смысл труда, неустанная забота и любовь к другому человеку, к тому человеку, которого в Евангелии называют «ближним».

Нослабость устройства наших европейских обществ, слабость устройства Европы вообще состоит в том, что оно не касается сердца. Так умножают законы, развивают судебный аппарат, совершенно забывая о том, что права других означают для каждого из нас прежде всего обязанности. В обществах Западной Европы, к которым теперь полностью присоединилась и вся остальная Европа, рост

прав противостоит ослаблению демократии или, другими словами, возможности быть ответственным гражданином. Результат – это абстрагирование государственного аппарата от возникающих экстремальных ситуаций. В любом случае кажется, что именно так дело обстоит в нескольких западноевропейских государствах.

На фоне деградации общества именно молодежь не теряет надежды и требует чего-то другого. Молодые хотят, чтобы им сказали, что система правосудия должна основываться на духовном видении человека. Система правосудия должна основываться на уважении человеческой личности, а не индивида.

По моему мнению, индивид – это гордое и алчное «существование», отмеченное отчаянием и смертью и замкнутое в ограниченность своего эгоцентризма. Индивид прячется в панцирь прав, чтобы назначить обязанности другим, но никогда – себе.

Человеческую личность я также определил бы как «существование», которое связано с другими. Я думаю, его невозможно объяснить, потому что у него нет другого определения, кроме отсутствия определенности. Но в своей глубочайшей сущности оно знает, что оно – явление не только этого мира, и именно это – самое главное.

Таким образом, наше дело выяснить, какую общественную модель мы хотим предложить нашей молодежи: торговое общество, в котором торговцы хитростью заполучили в свое владение все желания индивидов, чтобы из них бесконечно развивать новые потребности, или общество, в котором смысл жизни может исходить только от самого человека, единственно от него; другими словами, общество, которое способно найти в себе достаточно воли, чтобы отстранить внутреннюю силу, необходимую для господства техники и машин. Я как христианин не могу понимать историю только в человеческом или только в божественном измерении, но как такую реальность, где участвуют сразу и человек, и Бог. И именно в такой действительности сотворчества человека и Бога нужно рассматривать и проблему воспитания нашей молодежи. Сотворчества, обогащенного всевозможными человеческими мыслями и чувствами; сотворчества, цель которого – объединить свойственное человеческому духу с тем, что свойственно Божественному Духу, чтобы выяснить истинный смысл мира.

К счастью, у нас есть семья. Возвращение к семье – знак здорового общества. Родители должны быть внимательны к своим детям и находить время, которое могли бы подарить своим близким и друзьям, чтобы

организовать моменты отдыха, чтобы вместе посвятить время хорошим делам... и немного большей духовности. Для того чтобы больше внимания оказывать своей второй половине, своим детям, нужно, по-видимому, изменить некоторые свои привычки и удовлетвориться меньшим доходом.

Святой Иоанн Златоуст, один из блистательнейших византийских богословов, писал уже в свое время: «Если бы мы прежде всего показали бы своим детям, как возделывать свой внутренний мир, тогда многие дурные вещи не оказали бы никакого влияния на их природу и тем самым мы защитили бы их жизнь от многих подстерегающих их несчастий».

К сожалению, вы ничего для этого не делаете; вы не предлагаете ничего... Поэтому все наоборот. Поскольку дети не получают никакого настоящего воспитания в своей семье, они повергаются исходящим извне всевозможным дурным влияниям».

Святой Иоанн Златоуст жил в V веке. Но его замечания все еще актуальны: семья (конечно, я не исключаю и все остальные формы сотрудничества на уровне государства, образования, церкви, гуманитарной помощи) – это первый ответчик за моральное и духовное благополучие молодежи. Значит, семья может многое сделать, являясь привилегированным местом общности и разделения во всех повседневных отношениях. Но она сама должна этого хотеть.

В нашем обществе молодежи угрожает множество проблем и опасностей – наркотики, алкоголь, СПИД и многое другое. Но все мы понимаем, если наша молодежь получит достаточное воспитание и необходимый этический багаж, тогда опасность, что она попадет в такие ловушки, меньше; она не будет искать счастья в наркотиках и алкоголе. Решение состоит в предупреждении и ненаказывании. Самая действенная профилактика – это, конечно же, семья, это всегда понимали и принимали как «место сердца», а не как руководствующийся умом законодательный орган.

Помоги, Господи, чтобы наша молодежь, когда она однажды станет взрослой, не упрекнула нас в том, что мы прятали от нее все наши культурные, моральные и духовные богатства, не позволяя ей участвовать во всем этом. Что же касается нас, взрослых, то давайте относиться к молодежи с настоящей толерантностью, которая основывается не на равнодушии, но на уважении, и попытаемся быть для нее примером глубоким смирением, великодушной щедростью и бесконечным терпением.

+Стефан,
митрополит Таллинский и Всея Эстонии

ОТ РЕДАКЦИИ

Царь грядет

Почему люди в этом мире причинили друг другу столько боли, пытаясь создать мир, в котором абстрактные понятия заменяют конкретные? Мир, в котором гармоничный и исходящий из человеческой души мировой порядок заменяется предоставлением всех возможностей для всех людей. Мы задаемся этим вопросом с Метрополией в преддверие Рождества, когда каждое движение человеческой души, хоть немного имеющей в себе любовь, берет направление в сторону источника этой любви, из которого в христианский мир рождается Царь.

У эстонского народа были старейшины племени, их умерщвляли иноземные властители. По этому поводу в душе каждого эстонца горит ненависть.

Мы часто называем этих старейшин королями, даруя им этим гордый статус и надеясь, что вернется еще время хорошего правителя..., что объясняет все то, что мы называем сейчас демократией и политикой настоящего момента.

Но несмотря на то, что в старой Европе продолжают короновать монархов, эстонцам не стоит с большой вероятностью ожидать символ гармоничного общества – короля. Эстония не Монако, Голландия или Англия и не может никогда ими быть.

Посмотрим правде в глаза: мы можем ожидать только короля, освобождающего душу. Он (пр)идет, это ясно. С наступлением Рождества можно снова привлечь внимание к вопросу: какую помощь мы в силах предложить Царю, чей титул можем написать с большой буквы? Много ли у нас вообще желания Ему помочь? Или зная, что Он всемогущ, отвернемся и скажем: Он же и Сам справится?

Как много народов имели твердую волю следовать за Царем, чья справедливость и внимание, заботливость и любовь в несколько раз больше, чем жизнь бывшего нам земным примером многие столетия короля Артура! И что делают эстонцы? Ждут? Или размышляют? Или...?

Христос грядет. И Он есть. Рождество – это время встречи Царя, которое учит нас учиться. Мы учимся на ошибках народов, низвергнувших своих правителей: королей, князей и царей. Христос учит нас своим примером – Он больше, чем король, князь или царь. И у Его учения исключительное содержание – Он учит нас, несмотря на наше самолюбие, вновь видеть человека рядом с нами. С ошибками. С ранами. С болью и радостью. Видеть

Диакон Иоанн Захария Лепник

Дни клириков ЭАПЦ в Поотси-Кыпу

Иерей Андрей Пыль

По благословию митрополита Таллинского Стефана 17 и 18 октября на туристическом хуторе «Мария» в местечке Поотси-Кыпу Пярнуского уезда состоялась встреча клириков нашей Церкви. Участвовали как старшие, так и младшие священнослужители. Мероприятие проводил соединившийся в нынешнем году с нашей Церковью о. Григорий Папатомас, которому помогал (в технической части) местный священник о. Ардалион Кескюла. Прибывших поприветствовал хозяин хutora и местный церковный староста Энн Ранд. К концу первого вечера ни у кого не осталось сомнений в том, что за текущий год улучшились личные отношения клириков и осознание Церкви как семьи, где нет личных радостей и горестей, но где все нужно делить. Какими бы ни были эти проблемы: малочисленность прихожан, ветхость церковных зданий, работа с детьми и молодежью, недостаток денег, христианская этика, земельные вопросы и т.д. Встреча началась молитвой св. священномученику Платону, на месте рождения которого и происходили нынешние дни духовенства. Затем о. Григорий прочитал лекцию о призвании священника и о положении нашей Церкви вообще. В следующем году исполнится 10 лет со дня восстановления автономии ЭАПЦ: нелегко жить в свободной стране, поскольку нужно самостоятельно думать, решать и приносить жертвы для своей Церкви. Или, как сказал один философ: «Свободу удержать труднее, чем ее получить». Основная задача Церкви – восстановить связь между человеком и Богом. Падение человека означает удаление от Бога. Св. Григорий Богослов писал: «Дайте человеку крылья, оторвите его от земли и подарите Богу». Нельзя оторвать человека от мира, не дав ему крылья. Увлекая человека от мира мы (священнослужители) не должны оставлять его наедине с собой. В Церкви мы делаем все от имени епископа и для него. Он

Подпись к фотографии: собрание духовенства в Поотси-Кыпу

отвечает перед Богом за единство Церкви – тела Христова. После обеда состоялось обсуждение Руководства настоятелю и доклада митрополита на прошедшем Церковном Соборе. Об экономических делах говорила Юта Кескюла – церковный бухгалтер. Церковное правление согласно помогать приходам с бухгалтерией: давать советы, обучать, знакомить с законами и т. д. В приходях все должно быть в соответствии с законами государства, бухгалтерия – не исключение. Церковь и приходы – одно целое, и обо всех проблемах следует сообщать епископу. Затем клирики получили анкету с вопросами об экономическом положении приходов. По рассмотрению ответов Церковное правление решит, каким образом лучше помочь нуждающимся. Вечером о. Маттиас Палли рассказывал о новом молитвослове, а затем состоялась дискуссия о языке богослужения в различных местах Эстонии. После вечерней службы и ужина до поздней ночи проходила работа в группах. Следующий день начался Литургией в церкви Поотси-Кыпу, с духовенством молились местные прихожане. Была высказана мысль о том, что ЭАПЦ должна проводить миссионерскую работу со своим народом. Нужно найти молодых людей для сотрудничества. Каждый священнослужитель должен спросить себя: какова моя миссия сегодня, завтра и в истории? Почему священник?

О. Григорий читал лекцию об истории прихода как начальной частички Церкви. Приход как самостоятельная единица появился в IV веке, до этого у каждого прихода был свой епископ. Позже приходы рассеялись, и священник получил право совершать Литургию от имени епископа. В идеале каждый приход имеет своего священника, который знает лично каждого прихожанина. Поскольку это не всегда возможно, большие приходом следует уделять больше времени и внимания. Важно, чтобы священники умели использовать свое время и отличать более и менее важные дела. Наиболее острая дискуссия состоялась по психологическим и богословским темам. Наконец о. Григорий дал простые руководства, как следует готовить отчеты архиерею. Отчет должны содержать три пункта: действительность (все, что касается жизни прихода), выводы и предложения. Встречу увенчал приезд нашего архипастыря, его отеческая речь и поучения священникам, диаконам (и кандидатам в таковые). В заключение можно сказать, что такие братские собрания для приходского священника очень важны, они дают возможность делиться опытом, радостями и горестями, свойственными особому призванию священства. Надеемся, что подобные встречи будут происходить и в дальнейшем.

СЛОВО НА РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

Святитель Григорий Чудотворец, епископ Неокесарийский

Великое и чудное таинство видим ныне мы, братия. Пастыри с радостными восклицаниями являются вестниками к сынам человеческим, не на холмах полевых со стадами своими беседуя и не с овцами на поле играя, но во граде Давидовом Вифлееме духовные песни возглашая. В вышних поют Ангелы, возглашают гимны Архангелы; небесные Херувимы и Серафимы воспевают хвалы во славу Бога: «свят, свят, свят...» Все вместе совершают радостный праздник, видя Бога на земле и человека, вземлемого к небесам. Дольние Божественным провидением воздымаются до вышних, вышние, по любви Божией к людям, склоняются к дольным, ибо Высочайший, по смирению Своему, «вознесе смиренный». В этот день великого торжества Вифлеем становится подобным небу, вместо блистающих звезд воспримает Ангелов, поющих славу, и вместо видимого солнца – беспредельное и неизмеримое Солнце Правды, творящее вес сущее. Но кто дерзнет исследовать столь великое таинство? «Идеже хочет Бог, там побеждается естества чин», и не может препятствовать природа. И так, немощи людей неприсутственны. Бог восхотел и снишел, совершая спасение людей, ибо в воле Божией – жизнь всех людей.

В настоящий радостный день Бог пришел родиться; в этот день великого пришествия Бог соделался Тем, Кем не был: будучи Богом, стал Человеком, так сказать, отрешился от Божества (хотя Своей природы не совлекся); сделавшись Человеком, остался Богом. Ибо, хотя Он возрастал и преуспевал, однако же не так, как будто бы человеческой силой достиг Божественности и из человека соделался Богом; но как был Словом, чуждым страдания, так воплотился и явился не изменившийся, не сделавшийся другим, не утратив той Природы, какой обладал до этого. Родился в Иудее новый Царь; но это новое и чудное рождение, в которое уверовали язычники, отвергли иудеи. Закона и пророков не понимали правильно фарисеи; то, что в них противоречило им, толковали превратно. Новое, полное таинства, рождение старался узнать Ирод, но не для того, чтобы воздать почесть родившемуся Царю, а чтобы отнять у Него жизнь.

Тот, Кто оставил Ангелов, Архангелов, Престолы, Господства, Силы, неусыпающих и огненных всех духов, Один, шествуя новым путем, исходил из ненарушенной семенем девственной утробы. Творец всех шествует просветить мир да, не оставив сырыми Ангелов, явится и Человеком, происшедшим из Божества.

И я, хотя не вижу при Родившемся ни трубы (или другого музыкального орудия), ни меча, ни украшений телесных, ни лампад, ни сопутствующих светильников, видя хор Христа из безгласных и худородных, побуждаю к хвале Ему. Вижу бессловесных животных и хоры отроков, как бы некую трубу, песенно звучащую, как бы заступающих место лампад и как бы освещающих Господа. Но что я говорю о лампадах? Он – Сама Надежда, залог Царства Небесного. Его Самого нося принесу, чтобы последовать силе слов небесных Ангелов: «слава в вышних Богу», и с Вифлеемскими пастырями произнести радостную песнь: «и на земли мир, в человецех благоволение!» Рожденный от Отца, в Своем Лице и в Своем бытии бесстрастный, ныне образом бесстрастным и непостижимым рождается для нас. Предвечное рождение, бесстрастное ведает один Сам Рожденный; рождение настоящее, сверхъестественное ведает только благодать Духа Святого; но и первое рождение истинно, и настоящее рождение, в уничтожении, действительно и непреложно.

Бог родился от Бога, но Он – и Человек, от Девы воспринявший плоть. В вышних от Единого Отца – Единный, Единородный Сын Единого Отца; в уничижении Единственный из единственной Девы, единой Девы Единородный Сын... Бог не испытал страданий, рождая Бога по Божеству; и Дева не потерпела повреждения, ибо духовным образом родила Духовного. Первое рождение – неизъяснимо и второе – неисследимо; первое рождение совершилось не по страсти и второе не причастно было нечистоты... Мы знаем, что ныне родила Дева, и веруем, что родила Того, Кто рожден от Отца предвечно. Но каков образ рождения, изъяснить не надеюсь: ни словами сказать того не старался я, ни мыслию коснуться не дерзаю, ибо Природа Божества не подлежит наблюдению, не касается мысли, не объемлет бедным разумом; должно лишь веровать силе дел Его. Известны законы природы телесной: замужняя жена зачинает и рождает сына по закону брака; но когда Неискусобрачная Дева рождает Сына чудесно, и по рождении пребывая Девою, – явление, высшее природы телесной. Что бывает по законам природы телесной – мы постигаем, но перед тем, что выше законов естества, умолкаем, не по страху, но поелику непогрешимо; умолчать мы должны, чтобы молчанием почтить достойную почтения добродетель, и, не выходя за должные пределы (слова), сподобиться небесных даров.

Что реку и что возлагаю? Говорить ли еще о Деве-Родительнице? Рассуждать ли еще о новом чудном рождении? Дивиться лишь можно, созерцая дивное рождение, ибо побеждается естества чин и обычные законы вещей, О дивных делах (Божиих) мало сказать, что они более дивны, чем дела природы, ибо природа ничего не может произвести по своей воле, хотя бы и была для того свободна: дивны же все дела Господа, их же восхощет. О, непорочное и неизъяснимо таинство! Тот, Кто прежде сложения мира был Единородным, Несравнимым, Простой, Бестелесный, воплощается, нисходит (в мир), облачается в брненное тело, чтобы явиться видимым всем. Ибо если бы Он не был видимым, то каким образом научил бы нас хранить Его учение и возводил бы к невидимому? Так, для того Он Сам стал открыто видим, чтобы видимое возвести к невидимому. Поскольку люди, считая глаза более верными свидетелями, чем уши, верят тому, что видят, и сомневаются в том, чего не видят. Бог восхотел стать видимым в теле, чтобы разрешить и ниспровергнуть сомнения. Он восхотел родиться от Девы не для того, чтобы устроить из Нее недолжное дело, ибо Дева не знала причины вещей, и таинство рождения Его есть непорочное дело добродетели, почему и Сама Дева спрашивала у Гавриила: “како будет сие, идеже мужа не знаю”, – на что получила в ответ: “Дух Святыи найдет на Тя, и сила Вышняго осенит Тя” (Лк. 1, 34–35). Но каким образом Слово, которое было от Бога, потом произошло от Девы? Это – неисследимое чудо. Как делатель золота, добыв металл, делает из него вещь сообразно потребности, так поступил и Христос; найдя Деву по духу и телу непорочной, воспринял от Нее одухотворенное тело, сообразное Своим советам, и облекся в него, как в одежду. В этот дивный день Рождества Слово не утратилось и не устыдилось произойти из утробы девичьей, не сочло недостойным Себя принять плоть от Своего творения, чтобы творение, сделавшись одеянием Творца, сподобилось славы, и чтобы сделалась известною милость, когда открылось, откуда по благодати Своей нисшел Бог. Как невозможно было бы из земли явиться сосуду прежде, чем глина побывала в руках художника, так невозможно было поврежденный сосуд (естества человеческого) возобновить иначе, как сделать его одеянием Творца, Который облекся в него.

Что еще реку, что возлагаю? Новые чудеса поражают меня страхом. Ветхий Денми стал Младенцем, чтобы сделать людей чадами Божиими. Сидящий в славе на Небесах, ради любви к людям, покоится в яслях бессловесных

животных. Бесстрастный, Бестелесный, Непостижимый влачится человеческими руками, чтобы поправить жестокости грешников и беззаконников и расторгнуть узы, обвивается пеленами, питается на коленях Жены, чтобы стыд превратить в честь, бесчестие привести к славе, вместо терния дать венцы. Он воспринимает мое тело, чтобы я сделался способным вместить в себе Его Дух, – усваивает Себе (мою природу), одевается в мое тело, и дарует мне Свой Дух, чтобы я, давая и обратно приемля, приобрел сокровища жизни. Что скажу и что возлагаю? “Се, Дева во чреве примет и родит Сына, и нарекут имя Ему Еммануил, еже есть сказано: с нами Бог” (Мф. 1, 23). Не о будущем ведется здесь речь, чтобы мы научились надежде, но должно нам повествовать о случившемся уже и удивляться уже исполнившемуся. Прежде к иудеям была речь, так как среди них исполнилось ныне это, и среди нас сбылось и стало действительным событием, ибо мы поняли (это пророчество), и восприняли его, и уверовали. К иудеям говорит пророк: “вот Дева зачнет” (Ис. 7, 14), к христианам же обращается речь об исполнившемся на самом деле, полном сокровищ самом событии. В Иудее родила Дева, но все страны мира приняли Ее Сына. Там – корень виноградника; здесь – лоза истины; иудеи выжимали гроздь, язычники вкусили таинственную Кровь; те посеяли зерно хлебное, эти пожали верою колосья. Иудеи уязвлены па смерть терниями, язычники исполнены даров; те сели под древом иссохшим, эти – у подножия древа жизни; те изъяснили постановления закона, язычники пожинают духовные плоды. Родила Дева не Сама от Себя, но как восхотел долженствовавший быть Рожденным. Не по образу телесному действовал Бог, но закону плоти подчинился, но Господом телесной природы показал Себя, чтобы явить миру рождение чудесное, чтобы открыть силу Свою и показать, что, сделавшись Человеком, Он рождается не как человек, – что Бог делается Человеком, так как для воли Его нет ничего трудного.

В настоящий великий день Он родился от Девы, победив естества чин. Он выше супружества и свободен от повреждения. Довольно Тому, Кто был учителем чистоты, славно заблестать, изойдя из чистого и поврежденного чрева. Ибо Он – Тот Самый, Кто вначале из девственной земли создал Адама, и от Адама без женщины произвел ему жену Еву. И как Адам без жены, прежде чем имел жену, произвел в мир первую женщину, так и в настоящий день Дева родила без мужа Того, о Ком сказано пророком:

“Он – Человек, он кто знает Его?” Человек Христос, ибо ясно виден людьми, рожденный от Бога, так как роду женскому должно было совершить то же для рода мужского, что совершенно было родом мужским для женского. И как от Адама взята была жена, без ущерба и умаления его мужеской природы, так из женщины должен был без мужа произойти муж, по подобию произведения Евы, чтобы не превозносился Адам тем, что без посредства жены произвел женщину. Потому-то Дева без сожительства с мужем родила Бога Слово, соделавшегося Человеком, чтобы в одинаковой мере равным чудом воздавалась равная честь тому и другому полу – мужу и жене. И как из Адама взята жена без умаления его, так из Девы взято тело (Рожденного Ею), но Дева не понесла умаления, и Ее девство не потерпело разрушения. Здрав и неповрежден пребывал Адам, когда взято было от него ребро: так без порока пребывала Дева, когда произвела из Себя Бога Слово. По этой-то причине именно от Девы Слово восприняло плоть Свою и Свою (телесную) одежду, чтобы не считался невинным грех Адама. Так как уязвленный грехом человек стал сосудом и орудием зла, то Христос воспринял на Себе это вместилище греха в Свою плоть, чтобы, соединившись с телом Творца, оно освободилось от скверн врага, и человек облекся в тело вечное, которое не может быть ни разрушено, ни расстроено веками.

Однако Вочеловечившийся рождается не так, как обыкновенно рождается человек, – Он рождается как Бог, делающий Человеком, являя при этом всю Свою (Божественную) силу, ибо, если бы рожден был по общим законам природы, Слово казалось бы сделавшим нечто несовершенное. Поэтому от Девы родился и воссиял, – поэтому, родившись, сохранил невреденную утробу девичью, чтобы неслыханный образ рождения был для нас знаком великого таинства.

Бог ли Христос? Христос есть Бог по природе, но не по природе стал Человеком. Так мы утверждаем и поистине веруем, призывая во свидетельство печать неповрежденное девства: Всемогущий Творец утробы и девства. Он избрал исподынный образ рождения и соделался Человеком, якоже восхотел.

В этот великий день, ныне празднуемый. Бог явился как Человек, как Пастырь народа Израильского, Который оживотворил всю вселенную Своею благодатью. О, дорогие воители, славные борцы за человека, которые проповедали Вифлеем как место Богоявления и рождения Бога Сына, которые сделали ведомым всему миру Господа всех, в яслях возлежащего, и яко Бога показали сидящего в тесном вертепе!

Итак, прославим ныне радостно праздник годов. Столь же новы отныне законы празднеств, сколь дивны законы рождения. В великий день, ныне празднуемый, сокрушены оковы, посрамлен сатана, все демоны обращены в бегство, всеразрушающая смерть заменена жизнью, открыт рай разбойнику, проклятия превращены в благословение, все грехи прощены, изгнано зло, пришла истина, речи, исполненные благочестия и любви к Богу, огласили весь мир, насажены нравы чистые и непорочные, добродетель водворилась на земле. Ангелы с людьми вошли в общение, и люди дерзают беседовать с Ангелами. Отчего и для чего произошло всё это? Оттого, что Бог снишел в мир и человечество возведено до Небес. Совершилось некое смешение всего: Бог Совершенный снишел на землю, хотя по Природе совершенно пребывает на Небесах, даже в то время, когда всецело находился на земле. Был Богом и соделался Человеком, не отрицая Своего Божества: не делался Богом, так как бы Им всегда по самой Своей Природе, по соделался плотью, дабы быть видимым всему телесному. Тот, Кого Небожители зреть не могут, избрал Своим обиталищем ясли, и когда Он пришел, всё умолкло окрест Него. И не по чьему иному Он возлег в яслях, как для того, чтобы, всем давая питание. Самому извлекать Себе пищу младенцев из матерних сосков и тем благословить супружество.

В этот великий день люди, оставив свое суровое и строгое управление, исходят на прославление Небес, по блеску звезды узнав, что снишел на землю Господь спасти Свое создание. Господь, сядя на облаце легче, плотию входит в Египет (Ис. 19, 1), по видимости убогая от Ирода, на самом же деле – да сбудется реченное Исаией: “в той день будет Израиль третий во Египтянех” (Ис. 19, 24).

Люди вошли в пещеру, нисколько не совещавшись о том прежде, и она стала для них храмом святым. Бог вошел в Египет, чтобы вместо древней печали принести радость и вместо мрака пролить свет спасения. Испорчена и вредна была вода Нила после того, как погибли в ней некогда преждевременной смертью младенцы. Явился в Египет Тот, Кто некогда воду обратил в кровь и претворил те воды в источники спасительной воды возрождения, благодатью Святого Духа очищая грехи и прегрешения. Наказание понесли некогда египтяне, ибо, как заблудшие, отрицали Бога. Иисус вошел ныне в Египет и посеял в нем благочестие для Бога, чтобы, отвлекши души египтян от заблуждения, сотворить их друзьями Божиими. Воды речные соделал достойными облечь Ею главу, как короной. Чтобы не удлинять не в меру нашу речь и кратко заключить сказанное, спросим: каким образом непричастное страданию Слово соделалось плотью и стало

видимым, пребывая неизменным по Своей Божественной Природе? Но что реку и что возлагаю? Вижу плотника и ясли. Младенца и Деву Родительницу, всеми оставленную, угнетенную бедностью и лишениями. Смотри, до какой степени уничижения снизошло величие Бога! Нас “ради обнища, богат сый” (2 Кор. 8, 9): полагается в жалких пеленах, – не па мягком ложе. О, бедность, источник всякого превознесения! О, скудость, открывающая всякие сокровища! Он является бедным – и бедных делает богатыми; возлежит в яслях животного – и словом Своим приводит в движение весь мир. Покрывается рубишными пеленами – и разрушает узы грешников воззвавший к бытию целый мир Одним Словом Своим. Что еще скажу и что возлагаю? Вижу Младенца, пеленами повитого и в яслях возлежащего; Мария, Дева Матерь, предстоит вместе с Иосифом, нареченным Своим мужем. Он назывался Ее мужем, а Она – его женою, именами, приличными супружеству, хотя на деле они не были супругами; Иосифу была обручена Она, но Дух Святой нашел на Нее, как говорит об этом евангелист: “Дух Святыи найдет на Тя, и сила Вышняго осенит Тя: темже и Раждаемое Свято” (Лк. 1, 35) и из семени Небесного. Иосиф не дерзал противоречить, и муж праведный не желал порочить Святую Деву, не хотел верить греху и произносить на Святую Деву хульные слова; но и имеющего родиться Сына не хотел признавать своим, ибо знал, что Он – не от него. И пока он сомневался и недоумевал, кто такой Младенец, и рассуждал о том сам с собою, было ему небесное видение, явился ему Ангел и ободрил словами: Не бойся, Иосиф, сын Давидов; Тот, Кто родится от Марии, Свят и Сыном Божиим наречется; то есть: Дух Святыи найдет на Непорочную Деву, и сила Вышняго осенит Ее (Мф. 1, 20–21; Лк. 1, 35). Воистину, родится от Девы, сохранив невреденным Ее девство. Как первая дева пала, обольщенная сатаной, так ныне Гавриил приносит новую весть Деве Марии, чтобы дева соответствовала Деве, Рождение – рождению. Увлеченная обольщениями, Ева произнесла некогда губительные слова; Мария, приняв весть, родила Бестелесное и Животворящее Слово. За слова Евы Адам изгнан из рая; Слово, рожденное от Девы, открыло Крест, с которого разбойник вошел в рай Адама. Так как ни язычники, ни иудеи, ни первосвященники не верили, чтобы от Бога мог родиться Сын без страдания и без мужа, то ныне в теле, способном к перенесению страданий, рождается Он, сохраняя тело Девы поврежденным. Так проявил Он Свое Всемогущество, родившись от Девы, сохранив девство Девы нерушимым, как и от Бога родился Он без всякого усилия, скорби, зла или разделения, оставив Божественное Существо неизменным, родившись как Бог от Бога. Поскольку же люди оставили Бога, чтобы вместо Него почитать изваянные истуканы людей, то Бог Слово воспринял образ человека, чтобы, изгнав заблуждение и восстановив истину, предать забвению почитание идолов и Самому воспринять Божественную честь, так как Ему подобаает всякая слава и честь во веки веков. Аминь.

Глобальное изменение климата свидетельствует о духовном упадке, считает патриарх Варфоломей

МОНРЕАЛЬ. 29 ноября. Интерфакс – Патриарх Вселенский Варфоломей выразил обеспокоенность в связи с изменением климата на Земле.

“Изменение климата – это больше, чем вопрос сохранения окружающей среды”, – подчеркнул патриарх, выступая на открывшейся в понедельник под эгидой ООН конференции в Монреале, посвященной проблемам глобального потепления.

По его мнению, оно является следствием “духовного упадка”, нравственной проблемой, сообщает агентство ENI. На встрече в Канаде собрались около 10 тыс. экспертов из 180 стран. Цель конференции – выработать новые соглашения, направленные на сокращение выбросов в атмосферу вредных веществ.

Михаил Горбачев стал архонтом Вселенского патриархата

НЬЮ-ЙОРК. 25 октября. Интерфакс – На следующий день после получения музыкальной премии “Грэмми” бывший президент СССР Михаил Горбачев получил в Нью-Йорке Афинагорскую награду прав человека, а заодно был удостоен титула архонта и Великого ритора (Мегас ритор) Вселенского патриархата.

Инвеституру (обряд возведения в достоинство архонта) от лица патриарха Варфоломея I совершил архиепископ Американский Димитрий, его представитель в США.

Как сообщил национальный командор ордена Святого Андрея Энтони Лимберакис, этого почетного отличия экс-президент удостоен как “крещеный русский православный христианин”, сыгравший решающую роль в “принятии законодательства, гарантирующего религиозную свободу в бывшем СССР”. Советник Дж. Буша по вопросам внутренней безопасности Фрэнсис Таунсенд произнес на мероприятии главную речь, а церемониймейстером служил бывший директор ЦРУ Джордж Тенет.

Видимо, его избрание на эту роль было связано с профессиональным опытом в области религиозной свободы, поскольку сам экс-глава разведывательного ведомства был удостоен должности архонта лишь на следующий день,

в воскресенье, притом в ряду с еще 40 новооблаченными членами ордена Святого Андрея. Был среди них и директор американского Агентства по международному развитию Эндрю Наиос.

Инвеститура состоялась в Свято-Троицком кафедральном греческом соборе (М. Горбачева произвели в архонты прямо в гостинице “Хилтон”, без заезда в храм).

Архонтами некогда называли высших должностных лиц в древнегреческих полисах. В Византийской империи этот титул носили высокопоставленные вельможи. После падения Византии титул иногда присваивался патриархом Вселенским, который при турецком владычестве возглавлял греческую общину не только в церковном, но и в гражданском отношении.

Сорок лет назад американский архиепископ Иаков ввел чин архонтов для награждения особо отличившихся мирян-греков за их заслуги перед Вселенским патриархатом – как материального, так и общественного характера. Архонты объединены в орден Святого Андрея. По существу, титул архонта сообщает нечто вроде церковного дворянства, присваивается он патриархом.

Великий ритор занимает второе место в иерархии архонтов, выше него стоит только Великий логофет (при византийском дворе эта должность была аналогична премьер-министру). Как сообщает официальный сайт ордена Святого Андрея, должность Великого ритора предполагает ответственность за христианское образование. В этот чин возводились лица, “обладающие глубокими богословскими познаниями и высоким уровнем ораторского искусства”.

Каждый архонт в момент инвеституры должен принести клятву “защищать и распространять греческую православную веру и традицию” и, в частности, “защищать святой патриархат и его миссию”. Устав гласит, что в достоинство архонта возводятся те, кто испытан в “православном христианском поведении” и “верно предан поучениям Христовым, учению, канонам, богослужению, дисциплине и посланиям Церкви”.

Израиль называет интронизацию Феофила III “крайне неуместной”

ИЕРУСАЛИМ. 29 ноября. Интерфакс – Израиль ответил на петицию патриарха Иерусалимского Феофила III в Верховный суд страны, назвав

интронизацию предстоятеля “крайне неуместной”.

Израильские власти называют нового патриарха “митрополитом Фаворским”, а низложенного патриарха Иринея – “Его Святейшеством патриархом Иерусалимским” и призывают суд признать петицию Феофила недействительной, пишет газета “Гаарец”.

В свою очередь юрист Иерусалимской церкви Ахмед Мутраби подчеркнул, что официальная церемония возведения Феофила на патриарший престол основана на православных традициях, “и правительство было проинформировано заранее, несмотря на то, что это внутреннее дело Церкви”. Около месяца назад патриарх Феофил направил петицию в Верховный суд Израиля, требуя от властей страны признать его избрание.

В документе утверждается, что израильское правительство оказывает на патриарха давление, требуя подтвердить сделки, которые подписывал его финансовый менеджер Николаус Пападимас.

В свою очередь министр без портфеля Цахи Ханегби, ответственный в правительстве Израиля за дела Иерусалима, заявил, что “интронизация нового патриарха без одобрения Израиля противоречит закону”.

Он отметил, что главная цель интронизации Феофила III – “завершить изгнание Иринея I”. Израильское правительство, напомнил Ц. Ханегби, считает, что Верховный суд страны должен предварительно решить вопрос о том, “следует ли государству уважать назначение нового патриарха на место Иринея”.

Феофил III официально возведен на Иерусалимский патриарший престол

ИЕРУСАЛИМ. 22 ноября. Интерфакс – Интронизация Иерусалимского патриарха Феофила III состоялась во вторник днем в Святом граде.

Торжественная церемония традиционно началась облачением патриарха мантию у Камня помазания и последующим поклонением Святому гробу в кувуклии. Затем в соборном храме Воскресения Христова архиереи, возглавляя “аксиос” (достоин), возвели патриарха на трон и вручили ему архиерейский жезл.

Как передал корреспондент “Интерфакса”, при входе Феофила в храм греческие паломники также приветствовали его возгласами “аксиос”.

Затем было пропето великое славословие и возгласено многолетие “Блаженнейшему, Божественнейшему и Всесвятейшему отцу и патриарху Святого града Иерусалима и всей Палестины”, после чего был зачитан “веритион” – документ, удостоверяющий избрание нового патриарха от имени иорданского короля Абдаллы бен Хусейна. Затем были оглашены приветственные послания главы Палестинской администрации Махмуда Аббаса и правительства Иордании.

На обратном пути из храма в патриархию паломники осыпали Феофила III лепестками цветов.

В своем первом обращении в качестве патриарха Феофил III поблагодарил Бога за то, что Он “вывел церковь Иерусалимскую из великого кризиса, потрясавшего все тело Церкви”. Он также поблагодарил “государственные власти стран, под управлением которых мы живем, особенно королевства Иордании, которое конституционно охраняет действующий закон о греческом православном патриархате”.

Архиерейский Собор Сербской церкви обсудит статус Косово и другие острые вопросы

БЕЛГРАД. 3 ноября. Интерфакс – Предстоящие переговоры о статусе Косово и Метохии станут одной из главных тем осеннего заседания Архиерейского Собора Сербской православной церкви, который проходит в эти дни в Белграде.

Ожидается, что Собор выступит с декларацией, выражающей отношение Церкви к попыткам признания независимости края.

Пространный меморандум о Косово и Метохии уже был издан Собором Сербской церкви два с половиной года назад. В нем говорилось, что “Косово для сербов такая же святыня, как для евреев Иерусалим”. Меморандум также содержал призыв включить в новую Конституцию Сербии статью о том, что “никто и никогда не имеет права отрезать от Косово и Метохии как неотъемлемой части территории сербского народа, сербского государства и Сербской церкви”.

Ожидается и обсуждение церковного положения в Македонии, где полгода назад собор Сербской церкви учредил автономную Охридскую архиепископию, до сих пор не признанную государственным руководством и подавляющим большинством православных верующих страны. Продолжающееся заключение главы архиепископии Йована Вранишковского, вероятно, также станет темой особого заявления Собора в Белграде.

Наконец, обострение отношений между главой епархии Сербской церкви в Черногории и властями республики, по всей вероятности, также будет обсуждаться архиереями в Белграде. Накануне открытия Собора митрополит Амфилохий и премьер Черногории Мило Джуканович обменялись резкими публичными упреками. В Черногории в последние дни высказываются даже призывы объявить митрополита Амфилохия персоной non grata и побудить Сербскую церковь к замене архиерея, чересчур вовлеченного в политическую активность.

Митрополит Черногорский Амфилохий является последовательным сторонником сохранения государственного союза Сербии и Черногории, что не соответствует позиции нынешнего политического руководства республики.

XII Западно-европейский православный конгресс

XII Западно-европейский православный конгресс, проходивший 28-31 октября, посетили более 600 верующих. Конгресс был посвящен теме «Творю все новое!» (Откр. 21, 5).

Конгресс – это важная международная встреча православных, которая происходит раз в три года и собирается в едином духе спаянности и братства православных различных национальностей и юрисдикций. Конгресс возглавлял митрополит Бельгийский, экзарх Нидерландов и Люксембурга Пантелеимон (Вселенский

патриархат). Участники конгресса – греки, сирийцы, ливанцы, русские, румыны, сербы, болгары, грузины, украинцы – прибыли из Бельгии, Франции, Великобритании, Швейцарии, Испании, Голландии, Германии, Италии, России и многих других стран.

Христиане разных возрастов (участвовали также дети и молодежь) провели несколько дней в духе общности и единства служения. Это событие истинно церковного значения.

Это чувство спаянности и надмирности испытали участники с особенной интенсивностью во время воскресной Божественной Литургии, которую возглавил митрополит Таллинский и всея Эстонии Стефан, которому сослужили митрополит Бельгийский Пантелеимон, епископ Команский Гавриил (Вселенский патриархат – Париж) и епископы Василий Сергеев (Московский

Патриархат – Лондон), епископ Синопский Афинагор (Вселенский патриархат – Бельгия) и протоиерей Марк (Румынский Патриархат – Франция). Епископ Диоклийский Каллист (Константинопольский Патриархат) прибыл непосредственно из Румынии до начала Божественной Литургии.

В конгрессе также приняли участие некоторые светские и церковные высокопоставленные лица, в их числе епископ Антверпенский (Римско-католической церкви) и Пауль Бьен – губернатор Брюгге.

В заключение конгресса все участвовавшие архиереи православных церквей послали телеграмму Его Святейшеству Вселенскому патриарху, в которой выразили свою поддержку в связи с нападением, жертвой которого стал Святейший патриарх в тех же числах октября.

JÕULUD – KRISTUSE SÜNDIMISE PÜHA

Täna räägime lähenevast Kristuse sündimise pühast. Selle püha täielik nimetus on “Meie Issanda, Jumala ja Päästja Jeesuse Kristuse ihu poolest sündimine”. Õigeusu kirikus algab jõulude pühitsemine 24. detsembril õhtuteenistusega, mis on ühendatud püha Basiliuse jumaliku liturgiaga. See väga vana teenistusvorm näitab meile, mida kujutasid endast esimeste sajandite õõ läbi kestnud jumalateenistused. Alustati õhtuteenistusega, millele lisandusid mitmed pühaga seonduvad piiblitugemised ja seejärel pühitseti jumaliku liturgiat selle kõige mahukamal kujul, milleks on püha Basiliuse liturgia.

Kuulame õhtuteenistuse esimest stihhiirat. Stihhiira on ülistuslaul, mis annab meile tooni, nii otseses kui ülekantud tähenduses, sest selle muusikaline laad ei ole valitud juhuslikult, vaid on seotud nende tunnetega, mida Kirik tahab meis äratada.

Tulge, rõõmustagem Issandas ja kuulutagem täna sündinud salaasja: Aja vahesein langeb maha, tule mõök pöörab kõrvale, keerub läheb elupuu juurest ära ja mina võin jälle maitsta rooga paradisis, kust mind käsust üleastumise pärast välja lükati. Sest Isa tõeline kuju, Tema igavese olemise märk, võtab enesele sulase kuju ja sünnib muutumatult abielutundmatust Emast. Ta jääb tõeliseks Jumalaks, nagu Ta ennegi oli, ja võtab enesele selle, mida Tal ei olnud, kui Ta inimesearmastuse pärast inimeseks saab. Hüüdkem Temale: Neitsist sündinud Jumal, heida armu meie peale!

Nagu me kuulsime, juhatab Jumala Poja sündimine maailma (sulase kujul, nagu laulu tekst meile ütleb) meid tagasi paradisi. Seda töötati meile juba jõuludele eelnenud nädalatel. Nüüd võime rõõmust hõisata Issandas, sest enam ei ole midagi meie ja elupuu vahel: ei tule mõõka, ei keerubeid, keda Jumal kord paradisi väravasse seadis, et mitte lasta elupuu juurde keelust üle astunud Aadamat, nagu me loeme 1. Moosese raamatu kolmanda peatüki lõpuosast.

Ülistuslaul ütleb meile, et kaovad kõik takistused, mis põhjustasid meie kaugenemise Jumala osadusest, sest Kristus – Igavese Isa Kuju(tis) ja Tema igavikulisuse Märk – võtab sulase kuju. Igavene siseneb aega. Ja et ära hoida igasuguseid väärtõlgendusi, lisab laulu tekst: “*Ta jääb tõeliseks Jumalaks, nagu Ta ennegi oli, ja võtab enesele selle, mida Tal ei olnud, kui Ta inimesearmastuse pärast inimeseks saab.*” Jeesus jääb Jumalaks, aga saab inimeseks armastusest meie vastu. Sellest esimesest laulust saadik oleme kaasa tõmmatud salasuse sügavaimasse olemusse: „*On sündinud väike lapsuke, igavene Jumal*”, laulame alates järgmisest päevast. Me saame Teda üksnes kummardada ning üha uuesti väljendada Talle oma rõõmu, sest Tema sünd toob meile pääsemise ja tõelise elu, osaduse Isaga.

Kaheksa piiblitugemist näitavad meile, kuidas Kristuse sündimine teeb teoks prohvetikuulutused. Need pärinevad eri prohvetitelt, eriti prohvet Jesaja raamatust: “*Aga Isai kännust tõuseb võrse... tema peal hingab Issanda Vaim...*” Ja seal on lunastava rahu kuulutus: “*süs elab hunt tallega üheskoos... ei teha paha ega kahju kogu mu pühäl mäel...*”. Prohvetite ette kuulutatud Jeesuse, Messia, sünd juhatab meid viimsetesse aegadesse, isegi kui praegu on rahu veel üksnes nende inimeste südameis, kes avavad ennast Heale Sõnumile.

Pärast neid lugemisi laseb heebrealaste kirja algus meil imetleda Jeesust kui Jumala Poega, “*kes, olles tema au paistus ja tema olemuse kuju ning kandes kõikisust oma väe sõnaga.*” Sellesama Jumala, kes on ülem kõigist

ingleist, leiame seejärel eest Luuka evangeeliumist, mähkmeisse mähituna söimes puhkamas, ümbritsetuna imetlevaist karjastest. Nii saadab meid jõululaupäeva õhtust Jumala meie sekka tulemise salasus.

Õösel või hommikul, jõulupühade hommikuteenistuse ajal, muutub meie teenistus veelgi rõõmsamaks, olles samas haaratud sellest imetlevast õrnusest, mis on nii omane Kristuse sündimise pühale.

Ja katismalaulud – mõtisklevad laulud tuntud viisidel – kutsuvad meid kaasa Petlemma: “*Tulge, usklikud, vaadake, kus Kristus on sündinud. Lähme edasi sinna, kuhu läheb täht tarkadega*”. Ja siis oleme üllatunud koos Maarjaga: “*Mispärast imestad sa, Maarja? – Sest ajatu Poeg on ajas sündinud... Ma ei tunne meest, kuidas võin ma Poja sünnitada?*” Ja meiegi küsime eneselt: “*Kuidas mahub emalikusse See, keda kogu maailm ei või mahutada? Kuidas istub Ema süles See, kes on Jumal-Isa süles?*”

Paljud kirikulaulud rõhutavad kontrasti ligipääsmatu Jumala ja väikese lapse vahel, kelleks Jumal on saanud; mähkmete vaesus ja jumalikkuse rikkus.

Ning samal ajal läbib kogu jumalateenistust ülevoolav rõõmupuhang, “*sest meie pärast on sündinud väike lapsuke, Igavene Jumal*” ja meie laulame Talle koos inglitega. “*Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel.*”

TEOFAANIA – JUMALAILMUMISE PÜHA

6. jaanuaril tähistab Õigeusu Kirik epifaania või teofaania nime all Kristuse Ristimist. Sõna “epifaania” tähendab ilmsiks saamist. Läänekirikus on seda mõistetud eelkõige kui Kristuse ilmumist mittejuudi rahvaile, kui kolm tarka kuningat tulevad Jeesust kummardama. Idakirikus on tegemist pigem Kolmainu ilmumisega Kristuse ristimise ajal, mistõttu nimetatakse seda püha sagedamini teofaaniaks, Jumala ilmumiseks.

Kahlemata on need kaks ilmutust omavahel seotud, mida kinnitab ka teofaania eelpüha tekst 2. jaanuaril:

“*Hülgav oli möödaläinud püha, hülgavam veel, oh Õnnistegija, on saabuv püha!... Süs juhatab täht tarku, (sest Idakirik austab tarku Kristuse sündimise püha ajal) nüüd ilmutab Isa Sind maailmale...*”

Üks 6. jaanuaril loetav palve ütleb samuti: “*Möödaläinud pühäl nägime meie Sind kui Lapsukest, nüüdsel pühäl aga kui täiskasvanud inimest, ja Sa ilmutad kui täieline Jumal täielisest Jumalast.*”

Nii on Kristuse ristimine Kristuse sündimise salasuse kroon. Nende pühade pealaul näitab meile, kes on kõige olulisem selles teenistuses: “*Kui Sind Jordani jões ristiti, oh Issand, süs ilmus Kolmainu Jumala kummardamine, sest Isa hääl tunnistas Sind oma armsaks Pojaks ja Vaim tuvikese näol kinnitas tõeks selle tunnistuse. Kristus Jumal, kes Sa oled ilmunud ja maailma valgustanud, au olgu Sulle.*”

Seega ilmutatakse Kristuse ristimises tõepoolest Jumaliku Kolmainut, sest me kuuleme Isa häält, mis osutab Jeesusele kui Pojale ja Püha Vaim on saanud nähtavaks tuvi kujul. Seega on Kolmainu kõik kolm Isikut ilmutanud ennast Ristija Johannesele. Üks hommikuteenistuse tekst ütleb selgesti: “*Jumal-Isa ise hüüdis: Ristitav on Minu armas Poeg. Ka Vaim tuli selle juurde, kes Temaga ühesugune on ning keda inimesed küdavad ja kõrgeks tõstavad igavesti.*”

Ja ühes teises tekstis öeldakse: “*See on Minu armas Poeg, kes on Minuga ühehoomuline.*”

Seega on Jumalailmumise püha meie jaoks võimalus kinnitada oma usku kahes väga olulises punktis: ühelt poolt selles, et Jeesus on Jumala Poeg, kes on olemuselt üks oma Isaga ja teisalt selles, et samal ajal on Ta ka tõeliselt inimene.

Selles pühas leidub veel üks väga huvitav asjaolu (neid on muidugi palju rohkem, aga kõigil ei jõua siinkohal peatuda): nõustudes vastu võtma ristimise, nagu oleks Temagi patune, ja astudes Jordani vette, pühitses Jeesus vee ja löi uueks kogu loodu.

Endisaja inimestele oli vesi ühet poolt elu element, kuid samas ka surma element. Et vesi on eluks hädavajalik, seda mõistab igaüks. Aga samal ajal võib vette ka ära uppuda ja üleujutused põhjustavad suurt kahju. Seepärast tekitab vesi ka hirmu, ehkki on elu allikas. Heebrealased nägid vees lohede, isegi kurjade vaimude asupaika. Kui Kristus astus Jordani jõkke, rüütas Ta ennast vee nagu kuuega ja kuulutas sellega ette oma haudapanekut, seega oma surma. Samamoodi nagu oma ülestõusmisega – oma jumalikkuse märgiga – hävitas Ta surma võimu. Nii ütleb 6. jaanuaril loetav vee õnnistamise palve Kristusele: “*Ja rõhusid rusuks seal pesitsevate lohede pead.*” Ja samuti öeldakse seal veel: “*Täna muutuvad Jordani vood tervistavateks, sest Issand ise astub nendesse. Täna kastetakse kogu loodut sala-veetega... Täna selgib selle maailma udu meie Jumala ilmumise läbi... Täna kaob eksitus ja Issanda tulemine valmistab meile tee pääsemisele.*”

Nii muudab Kristus ristimine vee, millesse Ta ennast kastis, lunastuse tööriistaks ja selles seisneb pärast Issanda surma ja ülestõusmist kristliku ristimise mõte. Kogu loodu saab sellest kasu ja täidetakse auhiilgusega.

Olgu meie südame silmad piisavalt avatud, et sellest midagi tajuda ja tunda.

Õde Irène, Monastère du Buisson ardent (Põleva põõsa klooster, Prantsusmaa).

1 See palve on kasutusel kreekakeelsetes kirikutes.

Noorte Liit alustas uut kirikuaastat!

Marion Leppik

8. oktoobril 2005 alustas Eesti Õigeusu Noorte Liit üldkoosolekuga uut kirikuaastat. Päev algas liturgiaga Püha Platoni kabelis ning pärast seda koguneti koosolekulaua taha. EÖNL-i president isa Aleksander Sarapik tervitas koosolekust osavõtjaid avakõne ning metropoliit Stefanuse läkitusega.

Koosolekul tegi isa Aleksander ettekande EÖNL-i tegevusest möödunud kirikuaastal ja Margus Kivi esitas finantsaruande. Mõlemad otsustati kinnitada ning EÖNL-i tegevus hinnati möödunud kirikuaastal heaks 13 poolthääle, 6 rahuldava ning 1 erapooletu hinnanguga.

Üldkoosolekul valiti ka uus juhatus seoses 2-aastase tähtaja möödumisega. Isa Aleksander tegi teatavaks uued metropoliit Stefanuse poolt õnnistuse saanud juhatuse liikme kandidaadid: isa Jüri Ilves, isa Andreas Põld, isa Aleksander Sarapik, Tauri

Tõlpt, Margus Kivi, Miriam Treima ja Kreete Mägi-Laas. Kõik liikmekandidaadid osutusid ka ühehäälselt valituiks. Noorte Liidu presidendiks valiti taas isa Aleksander Sarapik ning uueks peasekretäriks isa Jüri Ilves. Revisjonikomisjoni liikmena jätkab Margus Lepvalts ning uue liikmena

Andres Lauba.

Koosolekulõppedestõdeti, et Noorte Liidu tegevuse kandepinda tuleks laiendada olemasoleva toreda sõpruskonna raamidest kaugemale ning pöörata suuremat tähelepanu informatsiooni liikumisele ja noortetööle koguduste tasandil.

Noorte Liidu ettevõtmised 2005/2006:

Detsember - jõuluüritused kogudustes

Jaanuar - spordi- ja palvelaager Aravetel

Veebruar - laager Altmõisas; Õigeusu Pühapäeva tähistamine

Märts - laululaager

Aprill - noorte rühmajuhtide koolitus koostöös Soome Õigeusu Noorte Liiduga

Mai - jalgpallimatš Värskas; pühapäevakooliõpetajate kohtumine Pärnus

Mai/Juuni - töölaager Karulas; metsalaager

Juuli - palverännak Setumaal

August - perelaager Karulas; töölaager Hiiumaal; neitsi Maarjale pühendatud paastu- ja metsalaager

+ rahvusvahelise õigeusu noorteorganisatsiooni Syndesmos ning Eesti Kirikute Noortenõukogu üritused ja palverännak Grabarkasse (Poola).

Laululaager 2005

Tauri Tõlpt

18.-20. novembrini 2005 peeti Haapsalus EAÕK Noorteliidu esimene laululaager. Kohale oli tulnud 14 osalejat Tallinna, Pärnu, Jõõpre, Tartu ja Haapsalu kogudustest.

Reede õhtul saabus punt hingelt noori Haapsalu Muusikakooli, kus tutvuti lühidalt õpitava repertuaariga ning enne magama minekut kogeti meelikõitvaid klaveripalu preester Jüri Ilveselt ja koorijuht Terje Pallilt.

Järgmisel päeval, ootusterikas öö seljataga, alustasime esimeste proovidega. Õppimiseks oli meie suurepärase koorijuht Terje Palli valinud uudisteose - Tiina Hirvoja liturgia. Muusika looja sõnade kohaselt on tegemist bütsantsi stiilis muusikaga, millesse on põimitud eesti rahvamuusikat ja vanavene intonatsioone. Peamiselt ühes helistikus püsiv muusika moodustab hea palvemeeleolu loova terviku.

Suurem osa kohaletulnutest on aktiivsed kirikukooris lauljad, ent oli ka neid, kellele säärane kogemus esmakordne (nende seas ka mina). Algne pabin ja kindlusetus kadus

aga hetkel, kui me kõik koos laulma hakkasime. Muidugi oli alguses raskusi isegi umbmäärase noodi jälgimisega, ent mida rohkem harjutasime, seda selgemaks sai asi ka kõige kogenematutele.

Pärast proove oli võimalus minna Haapsalu Veekeskusesse, mille veemõnusiid nauditati täiel rinnal. Laupäevane õhtuteenistus toimus Haapsalu Maria-Magdaleena kirikus, kus laagrilised said tunda ka Jumalakoja akustikat. Sellele järgnes õhtusöök kogudusemajas, kus võeti kokku laagris toimunu ja igauks sai avaldada oma arvamust.

Koos tõdeti, et meie esimene

laululaager õnnestus igati hästi ja igauks meist sai uusi kogemusi ja elamusi. Põhilise miinusena toodi välja korraldajate õppimiseks lühikeseks jäänud aeg.

Pärast õhtusööki olid osad laagrilised sunnitud eri põhjustel lahkuma, mistõttu vähenesid mõnevõrra meie koori read. Pühapäevane liturgia, kus ka kogu õpitu ette kanti, möödus aga õnnelikult rahus ja Jumala armus.

Veel kord suured tänud laagri korraldajatele: preester Jüri Ilvesele, koorijuht Terje Pallile ja kõigile teistele, kes andsid meile võimaluse kokku saada, et üheskoos lauldes Jumalat teenida.

Kui sa oled vanuses 14-35, tahad osa võtta põnevatest üritustest ja osaleda nende korraldamises ning saada tuttavaks teiste õigeusklike noortega, siis astu Noorte Liitu!!!

Selleks saada sooviavaldus aadressile eonl@eaok.ee.

Kui soovid saada lisainfot või liituda Noorte Liidu e-maili listiga, siis pöördu EÖNLi peasekretäri isa Jüri Ilvese poole tel 56 730 738 või eelmainitud e-posti aadressil.